§. IV.

Perſecutiones ferendæ, quia breves.

NOn relinquet Dominus virgam peccatorum ſuper ſortem juſtorum, ut non extendant juſti ad iniquitatem manus ſuas. Pſ. 124. 3. q. d. non ſinet Providentia Dei juſtos à tyrannis diu vexari. Rupert l. 7. de glor. Filii hominis: quid eſt, non relinquet? niſi, diu durare non permittet. Recordamini priorum, ac noviſſimorum, quicumque virgam ſuam, ideſt, potentiam ſuam elevaverunt ſuper ſortem juſtorum, ad affligendos eos, qui ad vitam æternam prædeſtinati ſunt; non diu durarunt. Nolite timere: quia non tamdiu durabit virga hæc, ut neceſſariò extendant juſti, quaſi auxilio deſtituti, ad iniquitatem manum ſuam; ſed citò frangetur, & in ignem mittetur, ut ardeat. Sylveira in Act. 16. q. 12.

Quaſi tempeſtas tranſiens non erit impius. Prov. 10. 25. q. d. impius eſt ſimilis procellæ, & turbini tranſeunti: quia licèt ad tempus, inſtar tempeſtatis, terribilis ſit hominibus; non diu tamen ſubſiſtit; ſed ſubitò è vita tollitur. Sic de Nabuchodonoſor. Jer. 4. 13. *ecce qua nubes aſcendet, & quaſi tempeſtas currus ejus*. Et de Antiocho. Dan. 11. 40. *quaſi tempeſtas veniet contra illum Rex Aquilonis*. Et de Cyro. Iſ. 21. 1. *ſicut turbines ab Aphrico &c.* Cornelius hìc.

Cùm venerit (Antichriſtus) *oportet illum breve tempus manere*. Apoc. 17. 10. Rupertus l. 10. in Apoc. terret nos magnitudine adverſitatis; & refovet de brevitate temporis.

§. V.

Motiva alia.

Ex Veteri, & Novo.

EGreſſum eſt cornu unum modicum, & factum eſt grande &c. Dan. 8. 9. Ecce ibi *cornu modicum, & magnum*, dicitur idem tyrannus: nimirum inferens parva, & magna damna: parva, dum ſævit in corpora, illæſis animabus; magna, dum vitam æternam eripiebat aliis, miſerè trahens in idololatriam. Baeza t. 3. l. 14. c. 22. §. 1.

Beati qui perſecutionem patiuntur propter juſtitiam. Matth. 5. 10. Multi propter ſuos exceſſus caſtigantur: qui volentes ſeipſos excuſare, & quaſi beatificare; allegant iſtam Scripturam; cùm ipſi condignam luant diſciplinam propter ſuam malitiam. Verumtamen, ſi quis exceſſit, & pœnam ſibi inflictam pro culpa ſua æquanimiter tolerat; etiam ipſe quodammodo beatus eſſe videtur. Quamvis enim non patitur propter juſtitiam ſuam, tamquam propter cauſam, videlicet alios ad perſequendum merentem; patitur tamen propter cauſam finalem; videlicet, ut ſua culpa per pœnam ordinetur; & Dei injuria vindicetur, amiſſaque gratia reparetur. Dionyſ. Carthuſ hic. Iſidorus Clarius l. 2. orat. 17. quærit, cur hæc octavo loco ſit poſita? & reſpondet: hic illud accidiſſe videtur, quod in Muſicis: ut, cùm ad ſeptem voces progreſſum eſt, non poſſit nova vocis acceſſio fieri; ſed, quæ octava additur, cum prima ita conveniat, ut non duæ, ſed una vox eſſe videatur. Paupertas, & perſecutio temporalis ſorores ſunt; & eis claves regni cœlorum, non tantùm promiſſivè, ſed poſſeſſivè conceduntur. Hujuſmodi autem ratio eſt: quia Evangelica paupertas nihil habet, quod Mundi ſit: temporalis autem perſecutio poteſt totum Mundum ab homine auferre. Sed quia providentiſſimus Creator & Gubernator, nullam creaturam ſine loco fecit; cùm paupertas, & perſecutio, in Mundo locum non habeant; ideo eis poſſeſſoriè ex nunc cœlicas ſedes dedit. S. Bernard. ſ. 3. de 8. beatit.

Diſputans in ſchola tyranni cujuſdam. Act. 19. 9. Ideſt, juxta Lyranum, Cajetanum, principis, aut viri nobilis. Cùm multi, & magni, inſurgunt contra Paulum, ipſe ſe recipit ad aulam principis. Nam, ſi dantur aliqui magni, qui Sanctos perſequuntur; præbet Deus alios principes, qui eos protegant. Fuerunt principes, qui Jeremiam c. 37. 14. cæſum miſerunt in lacum; providit alios principes, qui eum de carcere tulerunt. c. 39. 13. Sylveira hic q. 4.

Noli timere: ego ſum primus, & noviſſimus. Apoc. 1. 17. Chriſtus hic ſignificat, opus Eccleſiæ à ſe inchoatum per quaſvis tribulationes, & perſecutiones, tyrannorum conſummaturum: Ut ita Fideles in eis forti, & conſtanti animo ſint, nihil timentes: ſcientes, quòd Chriſtus, qui eſt primus, & noviſſimus, eis tàm initium, quàm finem dabit. Sylveira hìc.

Fui in inſula &c. Apoc. 1. 9. Rupertus: cui negabatur terra, cœlum apertum eſt. Exemplum eſt ergo omnibus Sanctis, quòd, quantò magis in freto præſentis ſæculi affliguntur, tantò ampliùs illis ſecreta cœleſtia manifeſtantur. Apud Sylveira hìc.

Ex Patribus.

Cùm ex prœlio hujus vitæ æternæ gloriæ victoria nobis præbeatur; qui contra nos ea bella innovant, quibus ad æternam requiem ducimur; profectò nobis magna ſervitia impendunt. S. Gregor. l. 4. Expoſ. in 1. Reg. c. 8.

Citò fides inexercitata langueſcit, & crebris otioſa tentatur incommodis. S. Ambroſ. ſ. 11. in Pſ. 118. Octon. 11. omnia præcepta tua veritas &c.

Recuſas eſſe in corpore, ſi non vis odium Mundi ſuſtinere cum capite. S. Auguſt. tr. 87. in Joan.

Propter Deum iſta perpeteris; quia ſcilicet legem ejus audiſti. Hoc quo tandem digno honore penſandum eſt? quibus diadematis conferendum? Mihi verò magis proveniat inimicitias ſuſtinere propter Deum, atque contemni, quàm vel à cunctis regibus honorari. S. Chryſoſt. hom. 28. in c. 5. Matth.

Verùm è civitate ejicient. At non etiam ex ea, quæ in cœlo ſita eſt: hoc ſi potuerint efficere hi, qui nos inviſos habent, verè bellum inferent. Quamdiu autem minimè potuerint; guttulis aquæ nos petunt, aut ventis feriunt, aut inſomnis ludunt. S. Gregor. Naz. or. 18.

Niſi diabolus Chriſtianos perſecutus fuiſſet, ac adversùs Eccleſiam, bellum ſuſcepiſſet; nullo haberemus Martyres: iis autem non extantibus, mœſta, ac nihil hilaris, feſtaque vita nobis ageretur. Quid enim ſolemnibus hiſce conventibus comparari queat? S. Aſterius Ep. Encom. in SS. MM.

Miſcellanea.

Surrexit interea Rex novus ſuper Ægyptum. Ex. 1. 8. Rex vetus eſt Deus; novus, diabolus: qui Fideles afflixit. 1. violenter per decem Romanor. Imperatorum perſecutiones. 2. Sapienter, per Philoſophos, & hæreticos. 3. aſtutè, & blandè, per illecebras, & voluptates; ut jam facit. Cornelius hìc.

Tradet autem frater fratrem. Matth. 10. 21. Domeſticam perſecutionem poſt illam annuntiat affuturam; quæ cunctis videtur eſſe crudelior, & difficilior ad cavendum, & pœnoſior ad tolerandum. Sim. Caſſ. l. 9. c. 20.

S. Auguſtinus ſcribit l. 2. c. 3. de Civit. vulgare fuiſſe proverbium: pluvia defecit, cauſa Chriſtiani.

Cupiditatibus, ac voluptatibus, blanditur caro, ut ſæculi ſectemur illecebras; quod eſt dirum perſecutionis genus. Omnibus quippe his, pro amore divinitatis, repugnare viriliter, Martyrii perducit ad palmam. S. Laur. Juſt. l. de cont. Mundi c. 6.

Perſecutores pernicioſiſſimi ſunt, Caro, Mundus, dæmon. Iſid. Clarius l. 2. or. 17.

Roma ſubterranea, & ſubſtructiones à primis Chriſtianis factæ, ob perſecutiones. Aringo in Roma ſubterr. de perſecutionibus primæ Chriſtianitatis.

TITULUS XX.

S. PETRUS.

§. I.

Laudes, honor, gloria.

SEraphim ſtabant ſuper illud. Iſ. 6. 2. Iſte unus de Seraphim Petrus Apoſtolus extitit: qui gratiæ pennis advolans dixit: *pœnitentiam agite*. Rupertus lib. 1. in c. 29. Iſai.

Alii Joannem Bapt. &c. Matth. 16. 14. De ſingulis vulgi opinionibus omnes diſputante verum ubi Dominus, non quid alii ſentiant, ſed quid ipſi Diſcipuli; tunc omnes tacent. Unus Petrus pro omnibus loquitur: *tu es Chriſtus Filius Dei vivi*. Cur modò non omnes, ſed unus loquitur? quia modò verus ſenſus Eccleſiæ requirebatur, qui debuit tradi à Paſtore uno: quia ad ſecuritatem doctrinæ maximè conducit ſingularitas Paſtoris. Baeza tom. 3. lib. 14. cap. 14. §. 12.

Beatus es Simon Bar-Jona. Matth. 16. 17. Sanct. Anſelmus hìc: quandoquidem tam perfectæ fidei confeſſione pollet; ego, cujus dicere facere eſt, dico tibi: O Simon! *beatus es*! Simon dico Bar-Jona; id eſt, qui tali confeſſione: ac pia ſimplicitate, vocari debes filius columbæ, vel filius divinæ gratiæ; qui in ſpecie columbæ dicitur ſuper ipſum deſcendiſſe - filius quidem Spiritus S. fuit, ab eo tempore, quo ab ipſo illuminatus gratiam divinæ cognitionis accepit. Arcones in Iſ. 2. 2. Diſc. 5.

Simon, ecce Sathanas &c. Luc. 22. 31. Commune erat omnibus periculum de tentatione formidinis; & divinæ protectionis auxilium pariter indigebant: quoniam diabolus omnes exagitare, omnes cupiebat elidere. Et tamen ſpecialis Petri à Domino cura ſuſcipitur; & pro fide Petri propriè ſupplicatur: tamquam aliorum ſtatus certior ſit futurus, ſi mens Principis victa non fuerit. In Petro igitur omnium fortitudo munitur; & divinæ gratiæ ita ordinatur auxilium; ut firmitas, quæ per Chriſtum Petro tribuitur, per Petrum Apoſtolis conferatur. S. Leo ſ. 3.

Ecce Mater tua. Joan. 19. 27. Sic inter Petrum, qui plus diligebat; & Joannem, qui plus diligebatur, hæreditatem

ſuam Chriſtus diviſit; ut Petrus ſortiretur Eccleſiam, Joannes Mariam. Guerric. Abb. ſ. 4. de Aſſumpt. V. Cùm tota Eccleſia Chriſto committitur, & Maria ſit Eccleſiæ pars præcipua, ipſa quoque Petro concreditur. Arcones in Iſ. 2. Diſc. 5.

Simon Joannis diligis me? Joan. 21. 15. Dominus non dubitabat, qui interrogabat: non ut diſceret; ſed ut doceret, quem elevandus in cœlum amoris ſui nobis velut Vicarium relinquebat. S. Ambroſ. in Luc. 24.

Ut veniente Petro, ſaltem umbra illius obumbraret quempiam illorum. Act. 5. 15. Tunc Petrus umbra corporis ſui viſibiliter allevabat infirmos; qui etiam nunc inviſibili ſuæ interceſſionis umbraculo Fidelium infirma roborare non ceſſat. V. Beda hìc. Cur Petrus umbra facit miracula, & ſanat? quod de nullo alio Apoſtolo legitur. Lyran. ponitur differentia Petri ad alios Apoſtolos in operatione miraculorum: nam alii Apoſtoli curabant infirmos per tactum manuum; ſicut dicitur ſuprà. verſ. 12. *per manus Apoſtolorum &c.* Petrus autem, non ſolùm per tactum, ſed etiam per umbram; quod eſt majus. Quod fiebat, ad oſtendendum, quòd erat principalis Apoſtolus. - Sanat - Petrus umbra, quod à Chriſto D. factum non legitur. Cœcum digito. Joan. 9. 6. Puellam mortuam manu. Matth. 9. 25. Vocem filium viduæ ſuſcitat. Luc. 7. 14. Inſufflationes dat Apoſtolis Spiritum S. Joan. 20. 22. Hoc modo Chriſtus operatur; ut oſtendat ſe Filium Patris. Hic operatus eſt digito in Ægypto. Ex. 8. 19. Manu in Mundi opificio. Pſalm. 18. 1. Voce in productione lucis, Geneſ. 1. 3. Inſufflatione in hominis animatione. Gen. 2. 7. Et ita Chriſtus, ut Filius æterni Patris, habet ſimilem illi operandi modum. At verò Sanctus Petrus; cùm ſit Spiritus S. juxta illud Chriſti D. Matth. 16. 17. *vocaberis Bar-Jona*, ideſt, *filius columbæ*; Spiritus autem Sanctus præclariſſima myſteria umbra operatus eſt. Luc. 1. 35. Matth. 17. 5. *nubes lucida obumbravit eos*, quæ, juxta Chryſoſt. erat Spiritus Sanct. Sylveira in Act. 5.

Imperator venit Romam, quò feſtinat? ad templum Imperatoris? an ad memoriam Piſcatoris? S. Auguſt. in Pſ. 140.

Ecce totus orbis undique Romam confluit ad urbem, propter Petrum Piſcatorem; non propter Auguſtum Mundi Imperatorem. Quilibet inveſtigat ſepulchrum Piſcatoris; nullus inquirit tumulum principis Neronis. Inſuper toto Mundo imperans vivus quilibet Auguſtus, ante mortui Piſcatoris, jamque putrefacti, oſſa procumbit, lacrymas cum fletu fundit: & ſuppliciter ornat Imperator; ut ſibi propitius ſit Piſcator. S. Honorius ſ. de S. Petro in Vinculis.

Petrus omnium Apoſtolorum os, vertex conſortii totius. S. Chryſoſt. hom. 55. in c. 16. Matth.

Claves cœli lingua eſt Petri: quia ſingulorum merita cenſendo Apoſtolus, unicuique regnum cœlorum, aut claudit aut aperit. S. Maximus in Natali SS. Petri, & Pauli.

§. II.

Virtutes.

DOmine, ſi tu es &c. Matth. 14. 28. Ferventiſſima Petri erga Chriſtum charitas erat: deſiderabat enim ſtatim pedes illic eſſe. Theophylactus hìc.

At ille amplius loquebatur. Marci 14. 31. Quantò Chriſtus Petri caſum magis affirmabat, tantò Petrus, certæ prædictioni illius obtinens, fortiori pectore officium ſe deſerturum negabat. At unde quæſo, hæc tanta vis animi illi proveniebat? non aliunde, quàm ab incenſa charitate. Victor Antiochen. hic.

Nec Mundi dominam times Romam, qui in domo Caiphæ expaveras Sacerdotis ancillam. Vincebat materiam formidinis vis amoris: nec æſtimabas timori cedendum; dum horum ſaluti conſulis, quos ſuſceperas diligendos. S. Leo ſ. 1. in Natali SS. Petri, & Pauli.

Nemo Co-Apoſtolorum in amore ſui Jeſu fervidior. B. Ivo Carnot. ſ. in Cathedra S. Petri.

Humilitas.

Matthæus 16. 17. fusè narrat Petri confeſſionem, & ejus præclara encomia. At Marcus cap. 8. 29. breviter. Cur id; Marcus ſcripſit Evangelium, juxta ſibi relata à Petro, ut teſtatur Tertull. l. 4. contra Marcion. cap. 5. Cùm in enarranda hiſtoria Evangelica. S. Petrus incidiſſet in ſuas laudes, eas omninò ſilet; illas alteri, ſcilicet Matthæo reſervat. S. Chryſoſt. hom. 49. in Matth. Marcus, qui Petri diſcipulus fuit, quæ ad Magiſtri laudem pertinent, forſitan ipſo deprecante, ne magnificè de eo diceret, omnino ſiluit. Sylveira in cap. 11. Matth. 25. cap. 20.

Beatus es Simon Bar-Jona. Matth. 16. 17. Has laudes Marcus 8. 29. non ponit Petri diſcipulus; cùm hoc ad magnam ejus gloriam ſpectaret. Marcus ſcripſit, quod à Magiſtro ſuo Petro percipiebat: Petrus autem ſupprimebat, quidquid propriam laudem redolere videbatur. Sylveira hic.

Da eis pro me, & pro te. Matth. 17. 26. Vide, quanta philoſophiam utitur Petrus: hunc enim locum Marcus, qui Petri diſcipulus fuit, ideo non ſcripſiſſe videtur; quoniam ingens hic honor magiſtro deferebatur. Sed negationem quidem ille quoque diligentiſſimè ſcripſit. Hæc verò, quæ ad magiſtri laudem pertinent, ipſo forſitan deprecante, nè magnifica de eo diceret, omnino ſiluit. Id. hìc.

Pœnitentia.

Egreſſus foras flevit amarè. Matth. 26. 75. Prodit Petrus foras, & ſe contulit, ut Adrichomius, & alii tradunt, in quandam ſpeluncam, inter Jeruſalem, & montem Sion; ibique uſque ad diem reſurrectionis jugiter flevit. In quo loco poſtea erecta eſt Eccleſia in Petri honorem; & perpetuam lacrymarum, & pœnitentiæ memoriam. S. Auguſt. ſ. 121. de temp. flere cœpit amarè, quia Dominum ſuum cœpit amare. Sylveira hìc.

Trinam negationem trino amore dolet.

Non ſolùm eum ſemel; ſed iterum, & tertiò, interrogaſti: ut trina confeſſione amoris deleret trinum peccatum negationis. S. Aug. ſ. 50. de Verb. D. ſecundùm Joan.

Impletur numerus dilectionis; ut deleat numerum negationis. Id. ſ. 2. f. 4. Paſch.

Redditur negationi trina confeſſio; nè minùs amori lingua ſerviat, quàm timori; & plus vocis elicuiſſe videatur mors imminens, quàm vita præſens. Sit amoris officium, paſcere Dominicum gregem; ſi fuit timoris indicium, negare Paſtorem. Id. tr. 128. in Joan.

Petrus, qui audaciùs ſecutus fuerat, ita adhuc longè erat; ut interrogatus, & perturbatus, ter negaret Dominum; cum quo ſe moriturum eſſe promiſerat. Qui poſtea, ex longinquo ut propinquus fieret, audivit poſt reſurrectionem: *Amas me?* & dicebat: *amo*. Et dicendo propinquabat, qui negàndo longè factus erat; donec trina voce amoris ſolveret trinam vocem negationis. Id. in Pſ. 37.

Aliæ Virtutes.

Domine, ſi tu es, jube me ad te venire ſuper aquas. Matth. 14. 28. S. Hilarius can. 14. in Matth. quòd reſpondere Petrus ſolus audet, & juberi ſibi, ut ſuper aquas ad Dominum veniat precatur: paſſionis tempore voluntatis ſuæ deſignat affectum.

Faciamus hic tria tabernacula. Matth. 17. 4. Quare non dixit: faciamus ſex? fortè ideò: quia putabat in illis tribus tabernaculis ſe, & duos condiſcipulos recipi poſſe, & commorari; ſic tamen, ut ipſe eſſet in tabernaculo ſui chariſſimi Magiſtri. Dion. Carth. hìc.

In verbo autem tuo laxabo rete. Luc. 5. 5. Quàm alta, & præclara, dixit Petrus hac una voce! 1. eximiam fidem oſtendit. Bonavent. Petrus, dum dicit: *in verbo tuo laxabo rete*, confortatus eſt fide pleniſſimè. Et hic primò accepit illam magnam promiſſionem. v. 10. *ex hoc jam homines eris capiens*. Petrus erat valdè peritus piſcandi; & ſciebat bellè, nocte faciliùs capi piſces, quàm per diem: quia nocte natant ſuper aquam, die verò ad ima tranſeunt. Et cùm per noctem Petrus in illo ſtagno nec unicum piſcem cœperit; tamen plus fidei tribuit verbo Chriſti, quàm naturali experientiæ. 2. Petri ſpes, quæ ideò perfecta: ut ait. S. Bonaventura; quia habuit confidentiam non in ſuis meritis; ſed in verbo Dei; copioſos piſces prehendit. Sylveira hic q. 12.

§. III.

Petri fragilitas, lapſus, negatio.

NOlite me conſiderare, quòd fuſca ſim. Cant. 1. 5. *quia decoloravit me ſol*. S. Ambroſ. lib. de poſter. Apol. David. c. 8. ea ſic legit: *nolite aſpicere me, quia obfuſcata ſum, quia non eſt intuitus me ſol*. Ergo fuſcamur, quando non videmur à Chriſto; ſed, quando videmur, albeſcimus. Si Petrum percunctemur: quid hoc rei Petre? qui factum, quòd Magiſtrum ter negaſti? unde illas tam fœdas maculas contraxiſti? poſſet reſpondere: non eſt intuitus me ſol. At ſi rurſum quæres: unde nunc tam pulcher factus? unde iſta tibi tam dicens venuſtas? reſpondet: à ſole ſe viſum: *converſus Jeſus vidit Petrum*. Quando à Chriſto videmur, albeſcimus. Did. Nyſſ. ſ. 2. D. Palm. §. de lacrymis Petri.

Et ſi omnes ſcandalizati fuerint in te. Matth. 26. 33. S. Auguſt. ſ. 24. de temp. Petrus, non addito adjutorio Dei, promiſerat ſe pro Deo moriturum. Sed quid eſt homo ſine gratia Dei? niſi quod fuit Petrus, cùm negaret Chriſtum. Et ideò Petrum paululum Dominus ſubdeſeruit; ut in illo totum humanum genus poſſet cognoſcere; nihil ſe ſine Dei gratia prævalere. Sylveira hìc.

Petrus ſedebat foris, in atrio. Matth. 26. 69. Primum Petro præcipitium objectum, quòd ſederet, ad oſtium foris. Drogo Oſt. l. de Paſſ. D. propterea negabat, quia intus eſſe nolebat. Heu! quanto ſe exponunt periculo, qui ſui cordis arcana

cana non luſtrant; qui intrà ſe, aut nunquam, aut rarò, volunt eſſe. Baeza t. 1. l. 4. c. 2. §. 4.

Cur Petrus permiſſus labi? S. Auguſt. ſ. 124. de temp. ut in clavibus eſſet fidelis janitor, in ſententia clementiſſimus deſpenſator.

Ob hoc Petrus hæſitare permiſſus eſt; ut in Eccleſiæ principe remedium pœnitentiæ conderetur. S. Leo ſ. 9. de Paſſ.

Non humiliter, neque conſtanter, ut debuit, ingreſſus eſt. Et fortaſſe ideò corruit: quoniam, non ut pugnaret; *ſed ut finem videret*, acceſſit. S. Laur. Juſt. de triumph. &c. c. 8. de Petro.

Dominum, ignarus ſui, paſſione timidus, & frigidus charitate, ſolo corpore ſequebatur. Si enim dilectione fervuiſſet; ad ignem minimè acceſſiſſet. Id. ib.

Ecce columna firmiſſima ad unius auræ impulſum tota contremuit. Ubi eſt illa promittentis audacia? & de ſe plurimùm præſumentis? Ubi ſunt verba illa, quando ait: quare non poſſum ſequi modò? animam meam pro te ponam. Hoccine eſt, ſequi Magiſtrum, ſe negare Diſcipulum? ſiccine pro Domino anima ponitur? ut, hoc nè fiat, vox ancillæ formidetur? S. Auguſt. tr. 113. in Joan.

TITULUS XXI.

PETRUS, & PAULUS.

DIſcurrunt per univerſum Mundum duo ſplendidiſſimi negotiatores; portantes coram gentibus, & regibus, & filiis Iſrael, pretioſa Fidei mercimonia: circumferunt aromata juſtitiæ, thura divinæ venerationis, incenſum compunctionis, balſamum caſtitatis. S. Auguſt. ſ. 5. in feſto Apoſt. Petri & Pauli.

Petrus, & Paulus, jugati boves Eccleſiæ, qui orbi terrarum inſignem operam navarunt; qui pro jugo crucem, ſuſtulerunt? ac profeſſore Salvatorem: pro jugi nexu Scripturarum utrumque Teſtamentum, pro ſtimulo Spiritus S. gratiam. Penaria Dominica, publica totius Mundi hoſpitia, ſpiritus receptacula. Petrus ſpiritualis meus amor; Paulus vas electionis meus baculus. Petrus templum Dei; Paulus os Chriſti, lyra ſpiritus: qui tricubitalis eſt, & cœlum attingit. Curſor velociſſimus, in cœlum aquila volans. - Sed de Petro quid dicemus? qui dulce ſpectaculum eſt Eccleſiæ, ſplendor totius Mundi, columba caſtiſſima, Apoſtolorum Doctor, Apoſtulus ardens, ſpiritu fervens; Angelus, & homo. - qui ob puritatem beatus & filius columbæ, ex Dominico ore audivit. - Vos eſtis regum protectio, Chriſtianorum muri, barbarorum adverſarii. S. Chryſoſt. orat. encomiaſtica in principes Apoſtolor.

Reverendiſſimos Patres vocat S. Maximus hom. in Nat. Ss. Petri, & Pauli.

Martyrum Duces, Apoſtolorum Principes. S. Bernardus ſ. 1. in feſto SS. Petri, & Pauli.

Iſti ſunt, Petrus, & Paulus, duo magna luminaria. Id. ib.

Qui pulchrius hac duorum oppoſitione fratrum ſpiritualium, contra duos fratres, qui urbem illam (Romam) fundaverunt: duo namque fratres Romulus, & Remus, illam fundaverunt; malo nimirum auſpicio, ut numquam deeſſet civilis diſcordia. Nam ut nobis Auctor ait: fraterno primi maduerunt ſanguine muri; Romulus quippe Remum interfecit per impatientiam conſortii. Pulchro igitur ſpectaculo contra germanos diſcordes miſſi ſunt hi duo ſpiritu fratres, ſpirituali germanitate concordes: ut ſupra vetera diſcordiæ fundamenta novum concordiæ fundamentum Chriſtum ponerent; novamque novo Regi Deo civitatem ſtruerent cum ſui profuſione ſanguinis: quæ pro magna firmitate Apoſtolicæ Fidei veraciter dici meruit juſtitiæ ſedes, Fidei domus, aula pudoris; cum antea fuiſſet ſuperbiæ ſolium, avaritiæ, profundum, vorago ſanguinis, & puteus homicidiorum. S. Rupertus de oper. Spiritus S. l. 6. c. 9.

Ambo Chriſti Diſcipuli, cùm inſpicerentur, Divinum quiddam præferebant, Spiritu Sancto, & divina gratia, ità refecti: ut, qui non viderent Fideles, ex aſpectu ſolùm arcanam quandam, & latentem exciperent gratiam; moreſque, & vitam unà cum Fide conformarent, & in melius converterent. Nicephorus l. 2. c. 37.

TITULUS XXII.

PŒNÆ DIVINÆ.

§. I.

Symbola.

M*Anus Domini* frequenter ſumitur in Scriptura pro potentia divina ad puniendum. Exod. 7. 4. *immittam manum meam ſuper Ægyptum*. Job 13. 21. *manum tuam longè fac à me*. Pſ. 31. 4. *gravata eſt ſuper me manus tua*. Ezech. 6. 14. *extendam manum meam ſuper vos*. Hebr. 10. 31. *horrendum eſt incidire in manus Dei viventis*. S. Ambroſ. in Pſ. 37. manum Dei virtutem intelligimus puniendi.

Pœna militant in me. Job 10. 17. Militantes dicuntur: quia per quendam malorum ordinem ſuccedentes, officium ſibi commiſſæ crudelitatis exercent. V. Beda hic.

Virgam vigilantem ego video. Jer. 1. 11. Id eſt, minantem, & agitantem ſe, ac paratam percutere, ait Rupertus. Sept. vertunt: *ego video baculum nucum*. Theodor. *ego video virga amygdalinam*, quæ prima inter arbores evigilat, id eſt, ſollicita eſt, ut ſuos flores imittat. Advertit Theodoretus; ſicut nux, vel amygdalum amarum habet corticem, ſed nucleum ſuavem; ità caſtigatio primò moleſta eſt, ſed deinde fructum dat, ſuavitatem morum. Viegas in Apoc. c. 15. Comment. 1. Sect. 1.

Vigilantem exponit *oculatam*; vel oculos apertos, & vigiles, habentem. Significat enim Dei Providentiam, & juſtitiam; quæ tota oculata eſt, nec per errorem ſupplicium infert; ſed maximo judicio, & examine, verberat. Hæc virga vigilans peccatores terrendo excitat, & à ſomno peccatorum evigilare facit. Unde aliqui, pro *virga vigilantem*, vertunt: *virgam vigilare facientem*. Cornelius hic.

Ollam ſuccenſam. Jer. 1. 13. Orig. Rupert. & Ambroſ. in Pſ. 38. priùs Deus hic pœnitentibus exhibet virgam correctionis; quam ſi nolent, impœnitentibus reſervat ollam gehennæ.

Omnis laguncula implebitur vino. Jer. 13. 12. Symmachus, *crater*. Theodor. *vas* q. d. ſicut laguncula impletur vino; ità ego implebo vos ebrietate; non bonorum, & voluptatum; ſed malorum, & dolorum. 2. laguncula vini, eſt menſura furoris, & vindictæ; quam propinabit, & qua inebriabit vos Deus. Laguncula ſunt ipſi Judæi, qui excipiunt vinum furoris Dei. Cornelius hic.

Tranſivi ſuper pulchritudinem colli ejus. Oſeæ 10. 11. Tranſit Deus, cùm plagas infligit. Hinc *tranſit* in Scriptura, ſignificat *punire*. Ità tranſivit per domos Ægyptiorum occidens primogenita eorum; indeque nuncupatum Paſcha. Ex. 12. 12. Ità Hieron. Cornelius hic.

§. II.

Pœnas Deus prænuntiat, ut vitemus &c.

Figura. Symbola.

A*Rcum meum ponam in nubibus*. Gen. 9. 13. Arcus in nubibus eſt ſignum duorum: ſcilicet Judicii pæteriti per aquam, nè timeatur; & futuri per ignem, ut timeatur. Inde eſt, quòd habeat duos, colores: cæruleum, qui aquoſus eſt, & exterior? quia diluvium jam præteriit: & rubeum, qui eſt igneus, & exterior; quia Judicium ignis venturum eſt. Hugo Card. hic. Quærit Alcuinus: cur illud, ſignum diverſi coloris datur omnibus? & reſpondet: in arcu idem color aquæ & ignis oſtenditur; ex parte cœruleus, ex parte rubicundus. Eſt utriuſque teſtis Judicii; unius facti, & alterius faciendi, propter timorem. Si non terret diluvium, terreat æterna gehenna, nè pecces. Eſcobar t. 1. mir. Chr. l. 5. Sect. 2. Obſ. 9. Addo, in medio viridem cerni, quo, intermedio temporis, miſericordia deſignatur. Quin & ipſa cœleſtis arcus figura nobis ſimul Dei clementiam, & ſeveritatem, ante oculos ponit: ſeveritatem, quia arcus inſtrumentum eſt ad feriendum; clementiam, quia caret ſagittis, quibus impetat. Et inverſus eſt: nec choardam ad terram, ſed ad cœlum, directam habet. Doultreman de amore l. 1. cap. 1. Sect. 6. S. Ambroſ. l. de arca, & Noè. c. 27. iris eſt clementia Dei, quæ quaſi arcus contentus; ſed carnes ſagitta; per adverſa, quæ immittit, magis terrere nos vult, quam ferire, ut vitia corrigamus. Unde S. Joan. Apoc. 4. 3. vidit thronum Dei circumdatnm iride, id eſt, miſericordia.

Æpyptii per omnes fere creaturas puniti ſunt: ſcilicet per terram, aquam, aerem, ignem; per mixta, grandinem, & ſanguinem; per animalia, ranas, muſcas, ſciniphes, locuſtas: per ſolem, & aſtra, cùm ſe ſubducendo tenebras induxerunt: per homines, Moyſen, & Aaron; per Angelos, & Deum. 2. in omnibus penè bonis puniti ſunt: ſcilicet in fructibus agri, in animalibus, id eſt, primogenitis; in auro, & argento, in corporibus per ulcera. 3. in omnibus ſenſibus puniti ſunt: in viſu, per tenebras, & ſpectra; in auditu per tonitrua; in guſto, per ſitim, & potum ſanguinis; in odoratu, per fœtorem ranarum; in tactu, per dolorem ulcerum, & morſum ſciniphum; denique in phantaſia, & mente, per continuum mœrorem, ac multiplices terrores. Hæ plagæ fuerunt typus, & præludium pœnarum gehennæ. Cornelius in Ex. c. 7.

Semper, quaſi tumentes ſuper me fluctus, timui Deum. Job 31. 23. Cur timorem, ex divina juſtitia ortum, cum timore, orto ex procella comparavit? Credo duplicem ob cauſam: unam tradit. S. Gregor. mor. l. 21. c. 17. quia, ſicut tempeſtas cogit ad merces in mare proiiciendas, ut vita ſervetur, ità divinus timor impellit ad bona temporalia abiicienda, nè ſpiritualia amittantur. Secunda cauſa: quia ſicut coorta tempeſtate omnes in preces, & vota, ac lacrymas, ſolvuntur; omnes præterita crimina adjurant, nova vivendi exordia promittunt, divinam gratiam humiles precantur; ita timore divino perculſi, etiam ſancti viri, hæc omnia exequuntur. Mendoza in 1. Reg. 12. Annot. 2. ſect. 1.

Gladium ſuum vibravit, arcum ſuum tetendit &c. Pſ. 7. 13. Propterea intendit, propter paravit, propterea ſagittas impoſuit, propterea ſe parat ad ſupplicium, nè veniat ad ſupplicium. - Nè ergo conturbemur: eſt enim terror verborum maximæ clementiæ: &, quò dicit intolerabiliora, eò illa ex majori dicit manſuetudine. S. Chryſoſt. hic.

Arcum ſuum tetendit. Ib. Pſ. 10. 3. de homine: *ecce peccatores intenderunt arcum; paraverunt ſagittas ſuas in pharetra; ut ſagittent obſcuro rectos corde*. Titelmannus hic: cùm Deus arcum tenens deſcribitur, ſagittæ minimè occultantur, ob hoc arcum ſuum quaſi in propatulo gerit, ſagittas oſtentat, earumque terrorem denuntiat peccatoribus ad cautelam. Impii, cùm arcum tenſum geſtent; tamen ſagittas in pharetra abſconditas habent, cupiditate nocendi. Did. Nyſſ. ſ. 2. D. 1. Quadr. §. 1.

Tetendit arcum ſuum. Thr. 3. 12. Per arcum extenſum jus divini Judicii exprimitur: quod diu venire differtur: quia mavult Chriſtus invenire, quos remuneret; quàm quos feriat. Hinc David ait: *dediſti metuentibus te ſignificandum, ut fugiant à facie arcus*. Pſ. 59. 6. S. Paſchaſius hic. Dei ſupplicia vocat arcum: quia ſicut ſagittarius, priuſquam emittat ſagittam, priùs ſibi pectus ferit: ſic Deus, antequam puniat. Geneſ. 6. 7. *tactus dolore cordis, delebo, inquit, hominem*. q. d. opus hoc, quod præcipua ratione meum eſt, quod tantoperè amo, ejus peccatis cogor, ut deſtruam. Diez conc. 4. Dom. 1. Adv.

Fulgura in pluviam fecit. Pſ. 134. 7. S. Auguſt. hic: minas ad miſericordiam flexit; quando tibi minatur Deus per Prophetam, & per Apoſtolum, & times; nonne coruſcatio terruit te? ſed cum pœnitendo corrigeris, & agnoſcis, hoc miſericordia fieri; in pluviam vertitur fulguris terror. Pinna Ethol. 57.

Fac tibi vincula. Jer. 27. 2. Juſſit Deus Jerem. geſtare vincula, ut iis ad vivum repræſentaret vincula, & captivitatem, Judæorum; ſicut Iſaias c. 20. 2. juſſus eſt ambulare *nudus*; ut præſentaret eorum expilationem. Geſtavit hæc vincula, vel continuò vel per intervalla, per annos quindecim. Cornelius hic.

Dominus de Sion rugiet. Amos 1. 2. Leonis natura eſt, quamdiu prædam non invenerit ſilere; inventa autem præda rugire: ut, quodcumque illud ſit animal, rugitu tremefactum, & attonitum, concidat; & in prædam fortiori, non tàm patienter, quàm impatienter cedat. Porrò leo, per ſimilitudinem, Deus fortiſſimus eſt; cujus iræ reſiſtere nemo poteſt: præda verò ejus eſt omnis electus; qui, ubicumque ſit, ab ipſo Deo requiritur; ut ad vocem ejus, ſive per Angelum, ſive per Prophetam, ſive per ſcripturas auditam, ille contremiſcat; diemque Judicii, vel pœnam gehennalem, paveſcens totus humiliter ſuccumbat, pœnitentiam apprehendat; ſicque in partem ejus cedat. S. Rup. l. 2. hìc.

Succide illam: ut quid etiam terram occupat? Luc. 13. 7. Vineæ cultor rogat: *Domine, dimitte illam etiam & hoc anno &c.* S. Auguſtinus ſ. 31. de Verb. D. *in futurum ſuccides eam*, quando? ſcilicet cùm in Judicio veniès judicare vivos, & mortuos: interim modò parcitur. Verùm unde Auguſtinus colligit miſſum in ſequentem annum excidium, uſque ad extremi Judicii ſpatia prorogandum? quia, quod ſtatim fieri opportunè poterat, in ulterius tempus reſervatur. Naxera in Joſ. 7. §. 30.

De ore ejus gladius exibat. Apoc. 1. 16. quia ſententia finalis ab ore: *ite maledicti*. Nota cum Viega, Chriſtum triplici modo geſtare gladium. 1. accinctum. Pſal. 44. 4. *accingere gladio tuo*. 2. in ore, ut hìc: *& de ore ejus gladius*. 3. in manu. Pſ. 7. 13. *niſi converſi fueritis, gladium ſuum vibrabit*. Hic eſt puniendo Dei progreſſus: Accinctus oſtendit potentiam, ut terreat: in ore, ut deterreat: in manu, ut percutiat. Ex. 15. 9. *evaginabo gladium meum, interficiet eos manus mea*. Sylveira hìc.

Habebat in dextera ſua ſtellas ſeptem. Apoc. 1. 16. In manu potiùs gladius, quàm ſtellæ eſſe deberent. Stellæ beneficia; quia ea actu dat: in ore gladius, quia pœnas minatur. Sylveira hìc.

Teſtimonia.

Ex Veteri, & Novo.

Omnis pulvis terræ verſus eſt in ſciniphes. Ex. 8. 17. Philo Jud. l. 1. de vita Moyſ. cur Deus Ægyptios per ſciniphes potiùs, quàm per urſos, pardos, leones coercuerit? ait: diſce, Deum voluiſſe Ægyptios caſtigare; non è medio tollere. Sic Azotii 1. Reg. 5. 6. per mures potiùs à Deo poniuntur, quàm per leones: quia hi mox lacerant; illi violentius torquent: & ideò per mures datur locus pœnitentiæ; per leones tolleretur. Mendoza in 1. Reg. 5. 6.

Sagittæ Domini in me ſunt; quarum indignatio ebibit Spiritum meum; & terrores Domini militant contra me. Job 6. 4. Duplicium malorum meminit. 1. quæ jam patiebatur; quoniam *Sagittæ*, q. d. multis malis impetivit me Dominus, & velut ſagittis me vulneravit; ſcilicet amiſſione bonorum omnium, orbitate filiorum, morbis corporis. Aliorum verò malorum: *& terrores Domini* &c. ideſt, alia mala ſunt, quæ nondum expertus ſum: illa timeo, quæ multò his graviora ſunt. Pinna Eth. 187.

Adhuc quadraginta dies, & Ninive ſubvertetur. Jon. 3. 4. Propheta, Iratas Dei minas præſentiens, fugam arripit; nè vates mendax inveniatur. Theodoretus: prædictionem ejus falſam videri, turpe ſibi exiſtimavit; ſeque Prophetam vocari mendacem. Unde Jonas conjicit eludenda ſupplicia? Theodoretus: in hanc opinionem eum impulit ipſa ruinarum ultionis pœnæ declaratio: Conſideravit enim, non Deum præſignificare, ſi punire vellet. Naxera in Joſ. 7. §. 30.

Et debitum dimiſit ei. Matth. 18. 27. Quàm facili debitum remittit, qui tam iratus juſſit venundari peccatorem! Juſſit venundari; ut peteret veniam; Vexamur à Domino; ut ad pœnitudinem alliciamur. S. Chryſoſt. Rex cœleſtis non ex crudelitate juſſit ſervum venundari uxorem, & filios; ſed quia incredibili cura illius devictus, hac comminatione ad ſupplicandum nè venderetur, deducebatur. Theodoretus in Jon. c. 3. quoniam conſervare Deus gaudet, minatur triſtia; nè triſtia in nos invehat. Eſcobar t. 6. Par. Chr. l. 2. ſect. 1. §. 3.

Cùm venerit Filius hominis. Matth. 25. 31. Propterea ſe Judicem venturum minatur, ut non inveniat, quos puniat, cùm venerit. Si damnare vellet, taceret. Nemo volens ferire dicit, obſerva. Totum fratres, quod audivimus per Scripturas, vox eſt dicentis DEI: obſerva. S. Auguſt. ſ. 199. de temp. Et ſerm. 38. de Sanctis: Si nos Deus noſter punire vellet; non nos tot ante ſæcula commoneret. Invitus quodammodo vindicat: qui, quomodo evadere poſſimus, multò ante demonſtrant. Non enim te vult ferire, qui tibi clamat: obſerva.

Ex Patribus, & aliis.

Propterea Deus gehennam minatus eſt; non ut eam infligeret, ſed nè infligeret. Et illam quidem paravit diabolo. *Ite*, enim inquit, *in ignem æternum, qui paratus eſt diabolo*. Matth. 25. 41. Regnum autem hominibus: oſtendens; ſe nolle hominem trudere in gehennam. S. Chryſoſt. in Pſ. 144.

Ipſa etiam gehennam propterea condidit; ut metus pœnæ, intolerabiliſque cruciatus, ad regnum nos cogat. S. Chryſoſt. hom. 23. in Gen.

Non habet veniæ locum, qui delinquit admonitus. Caſſiodorus 4. variar. 29.

Ante Jeroſolymæ excidium ſupra urbem aſtrum ſtetit gladio ſimile; cometa per annum apparuit. Zonaras tom. 1.

In regno Hiſpaniæ, in oppido Villila nuncupato, campana quædam per aliquot menſes, antequam aliquid adverſi in Chriſtiana Republica contingat, ex ſe ipſa pulſatur. Nieremb. l. 1. de mirac. nat. in Europa c. 8.

§. III.

Pœnæ ſunt beneficia Dei nos amantis.

Symbola.

G*Rando, & ignis, miſta pariter ferebantur*. Ex. 9. 24. Mirabile! grandinem ſimul cum igne deſcendiſſe. Unde tam pacificum conſortium inter calida, & frigida; humentia & ſicca? Stephanus Cantuar. *Ignis, & grando, mixta pariter ſunt*: quia dum Deus hominem punit; etiam ſignum ſui amoris impendit: in igne enim fervor divini amoris exprimitur. Caſtillo Illat. 96.

Manus Domini tetigit me. Job 19. 21. Hæc manus habet quinque digitos: pollex potentia divina: Index, diſcretio Dei in puniendo; quia numquam punit ultra condignum: Medius benignitas divina: Medicus; quia adverſitas medicina: auricularis, exauditio orationum. S. Vinc. Ferrer. ſ. 8. D. 16. poſt Trinit.

Ponam eam deſertam: non putabitur, & non fodietur; & aſcendent vepres, & ſpinæ. Iſa. 5. 6. S. Baſilius M. quemadmodum qui vineam putant, aſtringunt ejus vites, & externè continent; ut majori cum temperamento procedat ad perferendos utiles fructus: ad eumdem modum contingit animæ, aſſiduitate tribulationum incurvatæ; quodammodo in ſe contrahitur, ſeque humiliter demittit, atque ad ſui diligentiorem cuſtodiam retrahitur. E contrario anima, quæ indulgenter, & remiſsè vivere ſinitur; perinde atque vinea quædam neglecta, luxuriat, & ſylveſcit. Apud Ramirez epiſt. 3. Apoc. 2. v. 16.

Conſolamini-populus meus - ſuſcepit de manu duplicia Domini. Iſ. 40. 1. 2. Conſolamur interdum multis modis: conſolamur, & ex Dei miſericordia; & allo conſolationis genere; quando

do delictorum graves perſolvimus pœnas ; ut habes in Iſaia : *Conſolamini* &c. Conſolantur quàm ſæpe flagellis : quia non obliviſcitur Deus miſereri . Unde , decurſis ſuppliciis , quæ propter peccata tulimus frequenter , certi ſumus in ſpe ; quòd ad veniam pertingamus . Numquam flagellis , ac tentationibus , abeſt conſolatio Spiritus S. ſi non impedierit duritia , & impœnitudo cordis . S. Paſchaſ. in Thr. 3.

Sume calicem vini furoris hujus de manu mea . Jer. 25. 15. En potio amara contra malos humores . Velloſo in Judith. 6. 23. Paræn. 45.

Super eum viſitabo . Amos 3. 14. Hier. hìc : pulchrè dicit , *viſitabo* , & non percutiam : quia Dei plaga viſitatio eſt , & curatio .

Non parcet oculus meus , & non miſerebor . Ezech. 5. 11. Non parcit , ut parcat : non miſeretur ; ut magis miſereatur . S. Hieron. hìc .

Septem phialas aureas . Apoc. 15. 7. Ira Dei , & ultio , eſt res pretioſa : hinc ſervatur in phialis aureis . Phialæ ſunt aureæ : quia ultio Dei in hac vita procedit ex amore , non ex odio . Cornelius hìc .

Teſtimonia ex Veteri .

In dolore paries . Gen. 3. 16. Remunerationem ex pœna invenit : ut per filios , per quos affligitur , liberetur ; factaque eſt gratia ex injuria , ſalus ex infirmitate . Scriptum eſt enim , *quia ſalvabitur per filiorum generationem* . 1. Timoth. 2. 15. S. Ambroſ. l. de inſtit. Virg. cap. 4. Gratia enim eſt fœcunditas ; cùm ſit pœna ſterilitas . Et quando hinc affligitur doloribus ; illinc levamen ; & ſolatium capit ex fructibus . Did. Nyſſ. ſer. 3. D 5. Quad. §. 3.

Diu vixit Jacob in terra Chanaan , orbatus filio ſuo Joſeph ; quem præ cœteris diligebat ; quin ipſe Joſeph ex Ægypto quidquam de ſua felicitate parenti renuntiaret : quòd facilè fieri poterat ob locorum vicinitatem . Imò Simeonem vinculando , Beniamin evocando , anguſtias cumulavit . Cur ita factum ſit , inquit S. Auguſtinus ſ. 82. de temp. & reſpondet : quia ſine minimis peccatis Jacob eſſe non potuit ; voluit Deus ipſa parva peccata in hoc ſæculo tribulationis igne conſumere - ut in eo ignis ille arbiter , quod exureret , invenire non poſſet . Mendoza in 1. Reg. 1. 6. annot. 8.

Nè in furore tuo arguas me . Pſ. 6. 2. Hic me potiùs argue ; dum tempus eſt miſericordiæ , corripe ; dum dies ſalutis eſt , exerce . Quiſquis in hac vita flagellis atteritur , in manſuetudine corripitur : quia correptionibus emendatur . In illo autem tremendo examine iniquus omnis in furore arguitur ; quia pœnam interminabilem venia nulla comitatur . S. Greg. in Pſ. pœnit. hìc .

Deus tu propitius fuiſti eis , & ulciſcens in omnes adinventiones eorum . Pſ. 98. 8.

Miſerere ſecundùm eloquium tuum . Pſ. 118. 58. Hoc dicere poteſt etiam prudens ægrotus Medico : ut ſcis , medicinam adhibe ; & ut ars præcipit . Sæpe enim per animadverſionem ſalutem procurat ; & pœna fit benignitas . Sic etiam Medicus , & ſecat , & comburit ; laboranti ſanitatem tractans . Sic etiam nos decet miſericordiam petere : nam aliquando per paupertatem miſericordiam impertit , & per ægritudines benignitatem largitur . B. Theodoretus hìc .

Qui percuſſit Ægyptum cum primogenitis eorum quoniam in æternum miſericordia ejus . Pſ. 135. 10. David ſupplicia divina refert non ad juſtitiam divinam , ſed miſericordiam . Verſus hi ſic terminandi videntur , quoniam in æternum juſtitia ejus : quia miſericordiæ eſt punitionem maturare , nè dilata augeatur . Mendoza in 1. Reg. 15. ſect. 2.

Et dices in illa die : Confitebor tibi Domine , quoniam iratus es mihi . Iſa. 12. 1. Oleaſter : noverat , Dominum non minùs benefacere iratum , quàm manſuetum : ideo priùs cantat irato , quàm manſueto . Si expenderemus punitiones Domini ; cognoſceremus , vera eſſe bona , non mala ; quemadmodum ſalutiferæ potiones . Eſcobar t. 1. Perſ. Chr. l. 5. ſect. 1. obſ. 3.

Et enim multo tempore non ſinere peccatoribus ex ſententia agere , ſed ſtatim ultionem adhibere ; magni beneficii eſt indicium . *&c.* 2. Machab. 6. 13. 14. &c.

Ex Novo , *& Patribus* .

Mitte nos in gregem porcorum . Matth. 8. 31. Cur dæmones petunt ingredi porcos ? Rupertus putat ; Cives illos fuiſſe Judæos , qui contra Legem pacis utebantur . Eorum ergo jactura puniuntur ; ut ita tollatur ejus peccati occaſio . Sic ſæpe fit , ut id , quod videtur jactura , ſit Dei beneficium . Sylveira hìc q. 10.

Ecce , quem amas , infirmatur . Joan. 11. 3.

Deus tunc maximè magnus , cùm homini puſillus : & tunc maximè optimus ; cùm homini non bonus . Tertull. l. 2. adv. Marcion. c. 2.

Qui te flagellat in iſto Sæculo ; ad emendationem , non ad damnationem facit ; ferto Patrem erudientem , nè ſentias Judicem punientem . S. Aug. tr. 12. in Joan.

Deus Pater eſt : numquid amandus eſt blandiens , & reſpuendus corripiens ? Cogita quoslibet cruciatus ; extende animum in quaslibet in hac vita pœnas humanas ; compara gehennas : & leve eſt omne , quod cogitas . Et paulò poſt : quidquid hic paſſus fuerit homo , ſi corrigatur , emendatio eſt : ſi non corrigatur ; duplex damnatio eſt : & hic enim luit pœnas temporales ; ibi experietur æternas . S. Chryſoſt. hom. de Job.

Blandiri , ut noceat , diaboli eſt ; corripere verò , ut proſit Dei . Id. hom. 13. in c. 4. Matth.

Illud potiùs expetendum , ut peccantes caſtigemur ; quàm ut in peccatum labentes , noſtra pœna coerceamus . S. Gregor. Naz. or. 26. in plag. grand.

Ira Dei non eſt , cùm temporaliter punit ; ſed cùm damnat æternè . Sim. Caſſ. l. 2. Joan. 3. 36.

Quid miraris , ſi cædimur ? quid miraris , ſi caſtigamur ? ſi in jus hoſtium tradimur , ſi infirmiores omnibus ſumus ? ſive miſeriæ noſtræ , ſive infirmitates , ſive everſiones , ſive captivitates , & pœnè improbæ ſervitutes ; Teſtimonia ſunt mali ſervi , & boni Dei . Quomodo mali ſervi ? quia patior ſcilicet , vel ex parte , quod mereor . Quomodo boni Dei ? quia oſtendit , quid mereamur . Etſi non irrogat , quæ mereamur . Clementiſſima enim , ac benigniſſima caſtigatione mavult nos corrigere , quàm perire . Salvianus de Prov. Dei lib. 4.

§. IV.

Pœnæ faciunt frugi , abſterrent peccare .

Poſſedi hominem per Deum . Gen. 4. 1. Mulier , quæ in paradiſo ad peccatum virum impulerat , nunc , jam de paradiſo ejecta , melior effecta eſt . Hoc ipſum dedit diſciplina : Deo enim adſcribit filii ſui creationem : quæ priùs deſpiciebat Deum ; nunc eum Dominum agnoſcit , & ad eum , ut Dominum confugit . Quæ antea fraude circumvenit virum , filium decenter , & piè inſtruit . Fernandius hìc . *Quis eſt Dominus* ? Ex. 5. 2. Orig. hom. 3. in Ex. vides , quid agat cruda ſuperbia ? donec in laboribus hominum non eſt , ut cum hominibus non flagellatur . Denique videbis eum paulò poſt , quantum proficit in flagellis , quantò melior verberatus efficitur . Iſte , qui modo dicit , neſcio Dominum , poſtea , cùm vim ſenſerit verberum , dicturus eſt : *orate pro me Dominum* . Ecce Pharao duriſſimus ; tamen proficit verberatus . Sylveira in Apoc. 8. 2.

Vivit Dominus Deus Iſrael , in cujus conſpectu ſto ; ſi erit annis iſtis ros , & pluvia , niſi juxta oris mei verba . 3. Reg. 17. 1. ait Elias . Quis non miretur Prophetæ tam aſperas minas ; qui pro more B. Moyſis , intercedere apud Deum , & iram ejus mitigare debebat ? Reſpondet Abulenſ. quia Iſraelitæ erant magni peccatores , & non corrigebantur , Deo dante eis proſpera , idcirco conſulens cœcitati eorum , petivit , ut non plueret ſuper terram aliquanto tempore : ut ſic , cognoſcentes à Deo pœnam inflictam , propter iniquitates ſuas emendarentur . Et ſic oravit . Did. Nyſſen. ſer. 2. Dom. 3. Quadr.

Virga atque correptio , tribuit ſapientiam : puer autem , qui dimittitur voluntati ſuæ , confundit matrem ſuam . Proverb. 29. 15.

Cùm feceris judicia tua in terra : juſtitiam diſcent habitatores orbis . Iſ. 26. 9. q. d. ex Zelo , quo deſiderio , ut nomen tuum , ò Domine , ab omnibus ſanctificetur , opto ; ut ſubindè judicium aliquod , & vindictam publicam , in impios in hac vita exerceas ; per quam illi te , tuamque juſtitiam cognoſcant . Cornelius hìc .

Viſitabit Dominus in gladio ſuo duro . Iſ. 27. 1. In Græco pro duro gladio , *gladio ſancto* , Procop. volunt alii gladium ſanctum appellari à Propheta ; partim ut minarum horrorem molliat ; partim tu demonſtret ; non perituros , quos ultrò apprehenderit : neque enim , ut perdat , caſtigat Dominus ; ſed ut reſipiſcentes purget , & ſanctificet . Velloſo in Judith 5.

Virgam vigilantem ego video . Jer. 1. Vide in hoc titulo §. 1.

Nolite metuere Daniel . Dan. 10. 12. *Princeps autem Regni Perſarum reſtitit mihi viginti , atque uno diebus* . Angelus Perſarum reſtitit non pugnando , ſed iſta dicendo . Propriam habitare patriam Iſrael ſecundis rebus , ſæpè ad idololatriam effecit ut converteretur . Nunc autem piè vivit , regionem aliam inhabitans . Eſcob. l. 1. Mir. Chr. l. 5. ſect. 1. obſ. 3.

Tetigit loculum . Luc. 7. 14. Inflictæ pœnæ nos à crimine revocant . Ex Auguſtini mente corpus tetigit . Dum manu Dei tangeris , ſtant portitores , ſeu peccata ; quæ te celeri curſu portabant ad tartarum . Barradius t. 2. l. 8. c. 7. Dei tactus medicina eſt , cum impium tangit : cum pœnam infert ; ſanat . Id. l. 10. ſect. 5. obſ. 4.

Gaudeo propter vos , ut credatis , quoniam non eram ibi . Jo. 11. 15. Toletus : gaudere licet in malis , quæ hominibus à Deo immittuntur ; non propter eorum malum , ſed propter eorundem , aut aliorum ſpiritualem ſalutem , aut profectum ;

quando per ea ad Deum convertuntur , aut in melius proficiunt . Apud Eſcob. l. 1. Mir. Chr. l. 10. p. 1. Sect. 1.

Quemadmodum putrefactiones cedunt amaris potionibus , uſturis , & ſectionibus ſic ; & ſupplicio arcetur improbitas . S. Chryſoſt. in Pſalm. 7.

§. V.

Pœnas accepta humiliter , libens ; quia eas meritus .

En omnes ſervi ſumus Domini mei ; & nos , & apud quem inventus ſcyphus . Gen. 44. 16. Joſephus multis modis explorare nitebatur ; utrum aliqua culpa in ſuis fratribus hæreret ? an fortè Beniaminum abſentem læderent ? an præſenti , & magis honorato in convivio inviderent ? an convicto de furto ſcyphi , & in vinculis detento ſubvenirent ? ſed cùm tandem vidit eos , ſervitutis pœnis ſe libenter ſubjeciſſe ; ſinè dubio perſuaſit ſibi , illos omni culpa liberos eſſe . Mendoza in 1. Reg. 2. Pœnæ à Deo impoſitæ non recuſandæ .

Adoravit Iſrael (moriturus) *Deum converſus ad lectuli caput* . Gen. 47. 31. Seu , ut Paulus tranſcripſit . Hebr. 11. 21. *adoravit faſtigium virgæ ejus* . Nam , cùm in illa Joſephi virga divinam ad flagellandum poteſtatem recognoſceret , ei ſe poſterorum nomine percutiendum ſubmittebat : ut oſtenderet ; quæcumque à Deo ſupplicia infligantur , libenti animo amplectenda . Cornelius in Apoc. 3. 19.

Dominus eſt ; quod bonum eſt in oculis ſuis faciat . 1. Reg. 3. 18. Dion. Carthuſ. art. 7. ex hac tum patienti , & humili reſponſione Heli , eliciunt aliquid ; quòd acceptando ſuper ſe , & ſuper ſuos , divinæ ſententiæ æquitatem meruit , mediante ſua contritione , peccatorum ſuorum remiſſionem ; & pro eis temporaliter eſt punitus , non æternaliter damnatus . Sic & Lyranus , Abulenſis , Cajetanus , apud Mendoz. in 1. Reg. 3. 18.

Levanſque David oculos ſuos vidit Angelum Domini ſtantem - & evaginatum gladium in manu ejus . 1. Paral. 21. 16. Quid remedii contra hunc gladium ? *Ceciderunt tàm ipſe , quàm majores natu , veſtiti ciliciis proni in terram* . En humilitas : & quid inde factum ? *& convertit gladium ſuum in vaginam* . v. 27. Octavianus in Eccl. 38. 21.

Juſtus eſt Dominus . 2. Paral. 12. 6. reſponderunt Roboam Rex , & cœteri regni proceres ; audientes à propheta Semeia , fore , ut Seſac Regi Ægyptio in ſervitutem traderentur . Et ſubdit ſtatim Deus : *qui humiliati ſunt , non diſperdam eos* . v. 7. Cùm enim humana voluntas humanæ morigeratur . Mendoza in 1. Reg. 2. Pœnæ à Deo impoſitæ &c.

Et tu juſtus in omnibus , quæ venerunt ſuper nos : quia veritatem feciſti ; nos autem impie egimus . 2. Eſdræ 9. 33.

Ulciſcitur nos ſecundùm peccata noſtra . Judith 7. 17.

Tunc Eſther *placuit oculis ejus* , quando *extendit contra eam virgam auream , quam tenebat manu* , ipſaque *accedens oſculata eſt ſummitatem virgæ ejus* . Eſth. 5. 2.

Tunc ſurrexit Job , & ſcidit veſtimenta ſua , Job 1. 20. cùm ſuorum armentorum rapinas , ſervorum clades , filiorum cædes ; quibus incredibiliter commoveri poterat , audiviſſet . Orig. l. 1. in Job conſcidit veſtimenta ſua , ſine mora ſemetipſum ad ipſas præparans plagas ; ecce , inquiens corpus nudum , ecce corpus detectum . Vos flagellate inimici , tanquam Dei ſatellites . Ego autem ſufferam : vos verberate ; ego autem ſuſtinebo . Mendoza in 1. Reg. 2. Pœnæ à Deo &c.

Dicet : peccavi , & verè deliqui ; at , ut eram dignus , non recepi . Quid inde factum ? *liberavit animam ſuam , nè pergeret in interitum* . Job 33. 27. 28.

Ego in flagella paratus ſum . Pſ. 37. 18. S. Ambroſ. hìc : ſi ſervulum tuum vides peccata propria confitentem , ultro offerre ſe pœnæ inflecteris , ignoſcis , & de Domini miſeratione diffidis ? Amicus Dei , Propheta Dei , Rex ab ipſo electus Deo , ſpontaneus ſe flagellis offerebat ; & tu erubeſcis ? Mendoza in 1. Reg. 6. 2.

Væ qui dicitis malum bonum . Iſ. 50. 20. ac per hoc bonum dicunt malum , qui in aliquo judicant Patrem omnium Deum : qui de ſua providentia murmurant : qui , cùm juſtè punit , ei ſævitiam , ſibi innocentiam tribuunt : qui abyſſum judiciorum ejus non intelligentes , & improvidum , aut acceptorem perſonarum opinantur . Sim. Caſſ. l. 2. c. 1.

Bonum verbum Domini . Iſ. 39. 8. ideſt , placet mihi ſententia Domini punientis meam vanitatem . Cornelius hìc .

In veritate , & in judicio , induxiſti omnia hæc propter peccata noſtra . Dan. 3. 28.

Peccavimus , & iniquè fecimus . Dan. 3. 29. Dicunt homines , quando pœnam ſuſtinent : ſi meruiſſemus , non erubeſceremus ; nunc autem injuſtè pati ignominioſum eſt nobis . Obſequium videtur : imò ſi pro culpa pateris , erubeſce ; ſi ſine culpa gloriare : latro magis eſſe vis , quàm Chriſtus ? Hugo à S. Vict. in illud Pauli . Gal. 6. 14. mihi abſit gloriari &c.

Videamus , cur tantorum criminum reus tam citò à Salvatore paradiſum promeretur ? Magna , & multiplex , cauſa eſt : primùm , quòd devotione fidei tam repente mutatus eſt ; ut præſentem pœnam deſpiceret , ac de futura veniam precaretur : & magis crederet , utile ſibi eſſe , de æterno judicio petere , quam de temporali ſupplicio poſtulare . S. Ambroſ. ſ. 44. de latrone .

Quid miramur , ſi peccantes nos Deus verberat ; cùm ipſi peccantes ſervulos verberemus . Salvianus l. 4. de Prov. Dei .

§. VI.

Pœnas ferendi alia motiva .

Surrexit ergo David , & præcidit oram chlamydis Saul ſilenter . 1. Reg. 24. 5. *Vide & cognoſce oram chlamydis tuæ in manu mea* . v. 12. q. d. vide ò Saul : uno eodemque labore , te jugulare potuiſſem , quo veſtimenti limbum præſcindere . Idem inter Deum , & peccatorem , intercedere videtur . Quis eo ipſo , quo peccamus , à Deo nos neci corporali , & ſpirituali , dari poſſe ignorat ? nihilominus , in gratiam miſericordiæ , præſciſſione oræ chlamydis , afflictione , morbo , incarceratione , opum jactura &c. contentatur . Paoletti D. 6. Pent.

Stillavit ſuper nos maledictio . Dan 9. 11. *ſtillavit* : quia Deus iram ſuam , miſericordia temperans , guttatim effundit . Cornelius hìc .

Nunc majore , & mirabiliore , gratia Salvatoris in uſus juſtitiæ peccati pœna converſa eſt . Tunc enim dictum eſt homini : morieris , ſi peccaveris : nunc dicitur Martyri , morere , nè pecces . - Sic per ineffabilem Dei miſericordiam , & ipſa pœna vitiorum tranſit in arma virtutis ; & fit juſti meritum etiam ſupplicium peccatoris . S. Auguſt. de Civit. l. 13. c. 4.

Verùm his multò acerbiora divinæ iræ theſauri apud ſe continent ; quæ utinam nobis experiri numquam contingat : Nec verò experiemini , modò ad Dei miſerationes confugiatis ; eumque , qui vult miſericordiam , lacrymis permoveatis ; ac morum emendatione , quidquid deinceps iræ ſequitur , advertatis . Adhuc lenitas , & clementia , eſt ea calamitas , in quam incidimus , mitiſque correptio , plagæque elementa teneram ætatem coercentis : adhuc iræ fumus , ſuppliciorum præludium . Nondum ignem exurentem ſenſimus , hoc eſt , concitatiſſimam Dei iracundiam , non ſuccenſos carbones , id eſt , extremas pœnæ acerbitates . S. Greg. Naz. or. 26. in plag. grand.

§. VII.

A pœna non meliorari , uſitatum eſt .

Et facta eſt pluvia ſuper terram quadraginta diebus , & quadraginta noctibus . Geneſ. 7. 12. Quæ inde ſecuta emendatio ? Gen. 11. 4. *faciamus nobis civitatem* . S. Chryſoſt. hom. 30. in Gen. vide , oro ; quantùm invaluerit malitia ; Habentes adhuc recentem memoriam generalis in diluvio interitus ; in tantam inciderunt inſaniam . Mirabiliùs eſt , quod addo : à Noe , uſque ad Abraham , ſpatio plurium centenorum annorum , neminem in Scriptura veræ pietatis , & religionis , cultorem reperiri . S. Auguſt. de Civ. l. 16. c. 1. poſt Noe non invenimus , uſque ad Abraham , cujuſquam pietatem evidenti divino eloquio prædicatam . Mendoza in 1. Reg. 5. 11. annot. 18. ſect. 1.

Orate Dominum , ut auferat ranas à me . Ex. 8. 8. Fecit Moyſes , quod poſcebat ; ſed non Pharao , quod promiſerat . *Videns autem Pharao , quod data eſſet requies , ingravavit cor ſuum* . v. 15. Data requies obſtinationem nutriebat ; expertum diſcrimen ulterioris metum non creabat . Plus audaciæ ad nova delicta ſumebat Pharao , quia ranas evaſit ; quàm timoris caperet , quia ſuſtinuit : data ſalus ſtultam genuit fiduciam . Naxera in Joſ. 8. §. 13.

Arripienſque vitulum , quem fecerant , &c. Ex. 32. 20. Unum vitulum in deſerto conflarunt Iſraelitæ : Moyſes , qua potuit ſeveritate ſcelus vindicavit ; ipſos vituli conflatores , & cultores , ad viginti tria millia , per Levitas obtruncavit . v. 28. aptiſſima videbatur hæc ſeveritas ad tantum nefas in totam poſteritatem abdicandum . Sed quid factum ? 3. Reg. 12. 28. Jeroboam *excogitato conſilio fecit duos vitulos aureos* . Imò nec propriis pœnis correctus , ſed pejor . 3. Reg. 13. 5. 33. Mendoza in 1. Reg. 5. 11. Ann. 18. ſect. 1.

Cùm exierunt contra nos ; ſicut ante fecimus , & terga vertemus . Joſ. 8. 5. *putabant enim nos fugere , ſicut priùs* . Tale eſt peccatorum ingenium ; ut , ſi imminentia mortis , aut calamitatis , diſcrimina effugerint , iniqua iterum non caveant conſilia . Naxera in Joſ. 8. §. 13.

Quàm acerba illa fames Samariæ , cùm totis tribus annis nè tenuis quidem ros è cœlo ſtillavit . 3. Reg. 17. 1. areſcentibus non ſolùm agris præ ſiccitate ; ſed etiam gregibus , & hominibus , præ fame tabeſcentibus . Sed quæ virtutum fruges ex tanta frugum inopia ? S. Chryſoſt. ſer. 2. de Elia ; proh nefas ! nulla ex pœna correctio . Et quaſi adverſis hominum malitia provocetur ; ſuccreſcit quotidie , quod puniatur -- perſeverat in populum fames , malis perſeverantibus populi . Univerſi de-

ſiciunt victu, & ab idolorum non deficiunt cultu. Et quaſi diverſitas iſta invicem concertaret; ſic ſeſe iſta ſuperare contendunt; ut putarent dementes ſceleribus famam vincere, facinoribus neceſſitatem avertere peccatis inopiam ſuperare. Mendoza antè cit.

Propè erit interitus Ninive. Tob. 14. 6. Quomodo id tam certò aſſerit? Sciebat, urbem illam pœnitentia everſionem prædictam evaſiſſe; quia videbat relapſos. Lyran. quoniam ad verba Jonæ Ninivitæ egerunt pœnitentiam, ideò ſubverſio illa fuit dilata. Poſtea verò Ninivitæ reverſi ad vitia conſueta: propter quod deſtructionem ejus iterum dixit Dominus per Nahum prophetam; quam appropinquantem prædixit hic Tobias. Sylveira in Joan. 5. 14. l. 5. c. 1.

Defecimus in ira tua. Pſ. 89. 7. q. d. Domine tu iratus es nobis, propter peccata noſtra, & flagellaſti nos: ſed non correximus nos; ſed *in ira tua defecimus*, murmurando, impatienter ſuſtinendo, à peccatis non ceſſando. Jer. 5. 3. *percuſſiſti eos, & non doluerant &c.* Prov. 3. 11. *ne deficias; cùm ab eo corriperis*. Hugo Card. in Pſ. 89.

§. VII.

Non correctum per pœnam ſequitur alia, & plerumque major.

T*Olle virgam tuam*. Ex. 7. 9. Moyſes ingreſſus cum virga ad Pharaonem, *quæ verſa eſt in colubrum*. Ex. 7. 10. S. Bruno apud Godelfridum: venit Moyſes ad Pharaonem non cum gladio, ſed cum virga. Unde, ſi pœnitere voluiſſet; facilem ad ignoſcendum Deum per hoc cognoſcere poterat. Sed quia pœnitere noluit; in colubrum virga convertitur; ut majoribus dignus ſuppliciis minis correctionis tormenta ſe expectare intelligat. Et ideo, quia virga non corrigitur, draconi ideſt diabolo, traditur puniendus.

Aggravata eſt manus Domini ſuper Azotios. 1. Reg. 5. 6. Non reſipuerunt ad primam plagam; ſed induruerunt ad majorem culpam. Non Dagonem divinitus de ſuo loco dejectum non ſpreverunt; ſed magis coluere: nam antè illius aram colebant, poſt illius januam. v. 5. Peſſimi homines; qui pœnis non emendantur. Mendoza in 1. Reg. 5. 6. annot. 17. ſect. 2.

Væ Aſſur! virga furoris mei, & baculus, ipſe eſt. Iſ. 10. 5. Aſſur, virga furoris, eſt Turca, & quivis tyrannus. Aſſur dicitur virga reſpectu filiorum teneriorum; baculus autem reſpectu peccatorum obſtinatorum. Dictus virga furoris; quia Deus ea non utitur, niſi valde iratus. Cornelius hìc.

Videns civitatem, flevit ſuper illam. Luc. 19. 41. Scis, Jeroſolymam Tito Duce punitam graviùs, quàm ſub Chaldæo; ut patet ex longiori calamitate, quæ hodiedum durat. Nam pœna Hebræo illata per Chaldæum, ſtilla eſt. Ezech. 21. 2. & Dan. 9. 11. *Stillavit ſuper nos maledictio*. Cùm verò Jeremias exponit cladem à Tito inferendam poſt Chriſti D. necem ait Thr. 2. 4. *tetendit arcum ſuum; effudit, quaſi ignem, indignationem ſuam*. S. Paſchaſ. hìc: quantò magis ex Dei patientia tempus extenditur; tantò vindicta durior accumulatur. Velloſo in Judith. 5. Paræn. 28.

Jam noli peccare. Joan. 5. 14. Theophylactus: qui enim priori ſupplicio non eſt emendatus, ad majora tormenta ducetur, tamquam inſanus, & contemptor.

Sciendum eſt nobis, quia pœna præſens, ſi animum afflicti convertit, finis eſt culpæ præcedentis. Si autem ad timorem Domini minimè convertit, initium eſt pœnæ ſequentis. S. Greg. l. 9. ep. 25.

§. IX.

Pœna temporali non correctus, time æternam.

I*Nimici Domini mentiti ſunt ei, & erit tempus eorum in ſæcula*. Pſ. 80. 16. Mentiti ſunt in promiſſis ſuis: & ideo non punientur pœna temporali; ſed *erit tempus eorum in ſæcula*. S. Auguſt hìc: erit tempus eorum, non ad tempus, ſed in æternum. Sylveira in Joan. 5. 14.

Virgam vigilantem &c. Jer. 1. 11. Quibuſdam gradibus peccantibus tormenta tribuuntur; ut paulatim veniant ad ſalutem. Qui noluerint percutiente virga emendari, mittuntur in ollam æneam, atque ſuccenſam &c. S. Hieron. hìc. Pœna hujus vitæ eſt virga correctionis, miſericordiæ, & paterna. Alterius erit ignea, ad tormentum, & pœnam. In olla coquentur carnes. Stella de cont. Mun. p. 3. c. 97. Orig. Rupert. & S. Ambroſius in Pſ. 38. priùs Deus hìc pœnitentibus exhibet virgam correctionis: quàm ſi nolint; impœnitentibus reſervat ollam gehennæ. Quærit S. Ambroſ. cur poſt virgam olla? reſpondet: quia, qui baculo non corripitur; in ollam mittitur, ut ardeat. Apud Doultreman de am. l. 4. c. 3. ſect. 5.

Quidquid hìc paſſus fuerit homo, ſi corrigatur, emendatio eſt; ſi non corrigatur, duplex damnatio eſt. Et hìc enim luit pœnas temporales, ibi experietur æternas. S. Chryſoſt. hom. de Job.

§. X.

Correctionis alia motiva.

S*Urge, invoca Deum tuum*. Jon. 1. 6. Nautæ omnes, & peregrini, exorta graviſſima tempeſtate perculſi, properarunt vela demittere, exonerare navim; urgere remos, ligare rudentes, plangere, clamare, ſuſpirare. Quid interea Jonas verè reus? in fundo quaſſatæ navis altum; & tranquillè, dormiebat: nec undarum mugitu, nec tonitruorum, remigum clamoribus excitatus. *Dormiebat ſopore gravi*, adeò, ut Navarchus ipſe cogeretur compellare dormientem. *Surge* &c. ſi quis illi ſimilis irato cœlo ſtertit, ob delicta non conteritur, peccata peccatis accumulat; edocete me: ego mox accurram, eumque zeloſi illius, & prudentis, navarchi verbis excitabo: *quid tu ſopore deprimeris; Surge* &c. Segneri ſ. 15. die Ven. D. 2.

Nequaquam grave eſt, plagis affici; ſed plaga meliorem non fieri, graviùs, & acerbiùs eſt. S. Greg. Naz. or. 26. in plag. grand.

§. XI.

Ex pœna aliena time corrigere.

Num. I.

Exempla, & teſtimonia.

O*Mnis, qui occiderit Cain, ſeptuplum punietur*. Gen. 4. 15. S. Chryſoſt. hom. 19. in Gen. *nequaquam ità fiet*: relinquam te poſteritati magiſtrum; ut tui ſpectaculum illi ſit admonitio, & caſtigatio; nulluſque exemplum tuum ſequatur. Iſta in toto vitæ tuæ decurſu reſolutio nervorum poſteritati utilis erit: & id, quod ſolus, nullo præſente, operatus es, hoc diſcant omnes, qui gementem, & trementem videbunt; & quaſi per corpus tremorem clamantem, & omnibus dicentem: nullus talia audeat, qualia ergo; ne in eandem pœnam incidat. Paoletti D. 20. Pent.

Viderunt Ægyptios mortuos-timuitque populus Dominum. Exod. 14. 31. Vides Iſrael, Deum eſſe tuum protectorem, hoſtes merſos, & times? gaude potiùs. Oleaſter: qui propter nos deſtruit inimicos, nos etiam ſuffocabit; ſi ex amicis inimici ſiamus. Sylveira in Joan. 16. 11.

Lapidibus eum obruet (filium contumacem) *populus civitatis*. Addit rationem: *ut auferat is malum de medio veſtri; & univerſus Iſrael audiens pertimeſcant*. Deut. 21. 21.

Iratuſque eſt indignatione Dominus contra Ozam: qui mortuus eſt ibi juxta arcam Dei-Extimuit David Dominum in die illa. 2. Reg. 6. 7. 9.

Peſtilente flagellato ſtultus ſapientior erit. Prov. 19. 25. Cæditur canis, ut paveſcat leo: & qui ſua injuria exaſperatur coercetur aliena, alteriuſque exemplo frangitur. S. Ambroſ. l. 2. de Abel, & Cain. Tradit Albertus M. l. de animalib. in ſerpente; quod ſi quis ſerpentem occidat, vel comburat; ejus fœtore percepto fugere reliquos ſerpentes; quaſi timentes, nè idem ſibi contingat; & hoc eſſe ſingulare remedium, ad purgandum locum ſerpentibus infeſtum. Sic nos ſapere jubet Salomon: ut dum flagitioſus à Deo plectitur; flagitium omne caveamus. Cornelius hìc.

Factus eſt timor magnus. Act. 5. 10. 11. mortuo Anania, & Saphira.

Peccantes coram omnibus argue, ut & cæteri timorem habeant 1. Tim. 5. 20. ſicut meliores ſunt, quos dirigit timor; S. Aug. ep. 50. ad Bonifacium.

Aliorum tormenta aliorum remedia ſunt: cumque punitur recipit quidem ipſe quod fecit; ſed alii deterrentur à ſcelere. S. Hieron. in c. 3. Jerem.

Conſideremus admirabilem operum DEI diſpoſitionem; qui quaſi ædituum terribilem, poſuit timorem, ad cuſtodiendum introitum, & exitum, operum ſuorum; ut, quiſquis ad cognoſcendum Deum ingreditur, & in introitu inveniat, cur valdè timeat, & in exitu audiat, quid multò maxime contremiſcat. S. Rupertus de operib. Spir. S. In introitu puniti; in exitu punientur mali homines.

Num. II.

Non correcti aliena.

Nunc igitur maledictus eris ſuper terram. Gen. 4. 11. Major pœna infligitur Caino, quàm Adamo: quia & illius peccatum longè gravius; & quia debuiſſet, malo parentum edoctus, Dei legem non prævaricari; quos noverat idcirco paradiſo excluſos. Fernandius hìc.

Cùm audiſſet Jabin Rex Aſor. Joſ. 11. 1. poſt plures civitates à Joſue expugnatas, bella nihilominus movet. *Miſit ad Jobab regem. Madon &c.* O imprudentem, qui alieno damno non ſapuit. Naxera hìc §. 6.

Viciſti Sorores tuas peccatis tuis. Ezech. 16. 52. ait Deus ad Soly-

Solymam. Quomodo Solyma Deo ſacra peccavit graviùs, quàm Samaria & Sodoma? nonne Sorores à Fide ſemper alienæ? Non item Judæa; ſed à ſororum calamitatibus ſanam Solyma non hauſit mentem. Sic Theodoretus hìc; cùm noris, quæ illi auſi ſunt, & illatas ipſis calamitates; nihilominus delinquere perſeveras. Velloſo in Judith. 3. 1. Paræn. 1.

Num. III.

Pœna aliena non correctus metuat graviores.

Omnis, qui occiderit Cain, ſeptuplum punietur. Gen. 4. 15. quia primi homicidæ punitione tam gravi à cæde eſt abſterritus. Cornelius hìc.

Septuplum ultio dabitur de Cain; de Lamech vero ſeptuageſies ſepties. Gen. 4. 24. Cur Lamech pœna majori ſe dignum reputat? Cain primus homicida fratris juſti, & Sancti; Lamech hominis iniqui, abjecti à facie DEI, & tantùm conſanguinei. S. Chryſoſt. hom. 20. in Gen. licet cædem Cain patraverit, idque fratris; attamen ullo antè conſpecto, qui hoc fecerat; neque alio viſo, qui pœnam dederat hujuſmodi facinoris, & tantam iram fuerat expertus; quæ utraque mihi pœnas augent: quia & ante oculos habens; quod ab illo perpetratum; & pœnam videns ſic immedicabilem eſſe; cautior factus non ſum. Propterea, licèt Septuageſies ſepties magis, quàm ille, puniret; attamen neque ſic dignam lueren pœnam. Sylveira t. 4. l. 6. c. 3. q. 2. Juſtus eſt metus, ait S. Greg. Naz. or. 44. quia, poſt legem, & condemnationem, cædem perpetravit.

Væ nobis: non enim fuit tanta exultatio heri, & nudius tertius. 1. Reg. 4. 8. Philiſthini ex eo poſſunt judicari duriores Pharaone; quia ex majore ſcientia peccarunt: audierant enim Ægyptiorum plagas. Nam qui viſis aliorum pœnis à ſuis culpis non revocatur, durior cenſetur, & pœna majori dignus. Mendoza in 1. Reg. 6. 5.

Idcirco ab eo miſſus eſt articulus manus &c. Dan. 5. 24. Balthaſar, ob profanata vaſa templi, eadem hora divina ſententia mulctatur, & tamen pater ejus Nabuchodonoſor gravior ſacrilegus fuit. Nam, multa crudelitate facta in Regem Sedeciam, templum Dei deſtruxit, ſolo æquavit, omnia vaſa templi tulit ſecum in Babylonem. 4. Reg. 25. 13. Et tamen nec vita privatus eſt, nec regnum amiſit: & licèt ab eo fuerit ejectus, tamen in illud rediit. Dan. 4. 33. Quæ diſparitas? Theodoretus in Dan. 5. quia Nabuchodonoſor alterum impietatis pœnas luiſſe non conſpexerat, idcirco dignus venia juſto Dei judicio exiſtimatur. Sed iſte Balthaſar, ſummum patris ſupplicium ſuſpicatus, nihil inde percepit utilitatis: jure itaque illi juſtus Judex ſupplicium præſcripſit, nullaque venia dignum cenſuit. Sylveira addit. In Matth. 23. q. 10. Pater tuus de ſolio regni depoſitus eſt &c. Dan. 5. 10. *tu quoque filius ejus non humiliaſti cor tuum, cùm ſcires hæc omnia*.

Ut veniat ſuper vos omnis ſanguis Juſtus &c. Matth. 23. 35. Euthym. Lucas dicit: *ut inquiratur omnis ſanguis prophetarum, qui profuſus eſt à conſtitutione Mundi*. Docet autem quiddam tremendum ſermo iſte: qui enim peccatorum novit pœnas, & nihilominus eos imitatur; reus eſt, ut ab eo exigantur omnium ſupplicia; hoc eſt, pro unoquoque pœnam luat; eò quòd exemplo ejus ſeſe non refrænaverit.

De Judicio autem. Joan. 16. 11. De Judicio Mundus jam tunc arguebatur: quia, videns prodigioſas vindictas impiorum, ab impietate non recedebat. Rupertus l. 1. in Nahum.

§. XII.

Pœna inevitabilis.

S*Ervate mihi puerum Abſalon*. 2. Reg. 18. 5. Abſalon ubi fratrem Amnon trucidavit, Deus ad facinus tantum obdormiſcere viſus eſt; poſt fugam revocatus, reſtitutus fortunis omnibus. Sed clementia Dei abutitur, à quo occiſus non fuerat; & Davidis, à quo exceptus tam benignè. Nam, regnandi libidine incenſus patrem è regia expulit, & perſecutus. David, licèt præceperit Ducibus, juvenis miſeratus amentiam, & militibus omnibus. Sic in terra David præcipiebat: ſed in cœlo aliud ſtatuit divina juſtitia in tot culparum reum. &c. Oliva t. 2. conc. 15. die Ven. 2. hebd. Quadr.

Porrò Rex Iſrael (Achab) *mutavit habitum ſuum*. 3. Reg. 22. 30. Fecit hoc ex timore Prophetiæ Micheæ, præſertim accedente præcepto Regis Syriæ: quo juſſerat; ut omnes ſui in unum Achab arma converterent. v. 34. *Vir autem quidam &c.* Fuit hic caſus fortuitus reſpectu militis Syri, ſagittam ex arcu jacientis; at reſpectu Dei deſtinatus ictus. Cornelius hìc.

Civitas peccatis plena, jamjam obſidenda à potenti rege, miſit ad magnum principem, offerens magno pro præſidio; ſimul civitatis robur per legatos exponens, muros, cives, turres &c. quos Princeps interrogavit: eſtne coopertura ſuperiùs, nè ira DEI ſuper illam deſcendere poſſit? Peccata civitatis ſugillans. Broymard Pax.

§. XIII.

Pœna Talionis.

Ex Veteri.

S*Erpens erat callidior cunctis animantibus terræ-dixit ad mulierem &c.* Gen. 3. 1. An ſcitis animal, quod verbis capitur? Aves viſco, ac retibus, animalia bombardis, piſces hamo ac naſſis, capiuntur; ſed ſerpens energia vocis. S. Aug. l. 1. in Gen. ad lit. divino conſilio fit; ſerpentes magis moveri carminibus hominum, quam ullum aliud genus animalium: etenim non parva teſtificatio eſt, naturam primitus hominum ſerpentis ſeductam eſſe colloquio: Paoletti D. 21. Pent.

Omnis, qui invenerit me, occidet. Gen. 4. 14. Cur hoc timebat? quia lex naturalis ei dicebat; *per quæ peccat quis &c.* Sap. 11. 17.

Quicumque effuderit humanum ſanguinem, fundetur ſanguis illius. Gen. 9. 6.

Præcepit ergo Pharao-quidquid maſculini ſexus natum fuerit, in flumen projicite. Ex. 1. 22. Theodoretus: juſtiſſimus Judex Pharaonem, unà cum univerſo exercitu, in aquis interire voluit. Ex. 14. 27 propterea, quòd per aquam tot Hebræorum interfecit. Apud Alvarez Illuſt. 75.

Verſa (aqua) *eſt in ſanguinem*. Ex. 7. 20. Quòd aquæ fluminis vertantur in ſanguinem, ſatis convenienter aptatur; ut is fluvius, cui Hebræorum parvulos crudeli nece tradiderant, authoribus ſceleris poculum ſanguinis redderet. Origenes hom. 4. in Ex. Aquæ in ſanguinem mutantur, quia ſacrificantes filios, & filias ſuas, dæmoniis, effuderunt ſanguinem innocentem. S. Proſper Aquit. p. 1. c. 36 de promiſſionibus &c. Juſto Dei judicio factum eſt, ut de illo fluvio ſanguinem biberent; in quo infantium Hebræorum ſanguinem fuderant. S. Aug. q. 9 in Ex.

Sicut feci ità reddidit mihi Deus. Judic. 1. 7. Judæi, Judic. 1. 6. pollices manuum, pedumque amputarunt Adonibezec; juſto Dei judicio, & inſtinctu ad pœnam talionis reddendam: ipſe enim ſeptuaginta regibus pollices amputabat. v. 7. Cornelius hìc.

Nè fortè dicatur &c. Judic. 9. 54. Abimelech, qui tota vita gloriam regni quæſierat, juſtè in gloria morte punitus eſt; occiſus à fœmina. Juſtè lapide percuſſus interiit, qui ſuper lapidem ſeptuaginta fratres occiderat. v. 56.

Tulit gladium ejus-& interfecit eum. 1. Reg. 17. 51. Gladio ſuo Goliath à David eſt interfectus. *Uriam Hethæum percuſſiſti gladio: quamobrem non recedet gladius de domo tua*. 2. Reg. 12. 9. 10. Ubi S. Chryſoſt. in Pſ. 3. non aliunde, non foris; ſed ex domo tua. Unde eſt fons peccati, illinc eſt plaga ſupplicii.

Hæc dicit Dominus: occidiſti inſuper & poſſediſti-in loco hoc, in quo linxerunt canes ſanguinem Naboth, lambent quoque ſanguinem tuum. 3. Reg. 21. 19.

Eodem enſe, quo Holofernes volebat Hebræos interficere, caput ejus abſciſſum eſt. Judith. 13. 8.

In eadem furca, qua volebat Aman Mardochæum ſuſpenſum, ipſe pependit. Eſth. 7. 10.

Locum aperuit, & effodit eum: & incidit in foveam, quam fecit. Pſ. 7. 16.

Infixæ ſunt gentes in interitu, quem fecerunt. In laqueo iſto, quem abſconderunt, comprehenſus eſt pes eorum. Pſ. 9. 16.

Gladius eorum intret in corda ipſorum; & arcus eorum confringatur. Pſ. 36. 15.

Juſtus de anguſtia liberatus eſt, & tradetur impius pro eo. Prov. 11. 8. Hebr. *veniet impius pro eo*. q. d. Deus juſtum ſæpe liberat à malo, quod illi impius ſtruit: facitque ut impius pœnam talionis luat; ac in malum, quod juſto ſtruxit, incurrat. Cornelius hìc. Sept. *Juſtus à venatione liberatus eſt; pro eo autem tradetur iniquus*.

Qui fodit foveam, incidet in eam: & qui volvit lapidem, revertetur ad eum. Prov. 26. 27.

Viros illos, qui miſerant Sidrach, Miſach, & Abdenago, interfecit flamma ignis, Dan. 3. 22. Fornax, quæ puerorum putabatur ſupplicium, fuit miniſtrorum incendium. Naxera in Joſ. 8. §. 19.

Sicut feciſti, fiet tibi. Abdias v. 15. Sicut tu Idumæa afflixiſti Judæos, ità affligeris, & vaſtaberis tu à Chaldæis, Cornelius hìc.

Ex Novo.

Veniſti huc ante Tempus torquere nos. Matth. 8. 29. Injuſtè quis queritur de illata ſibi pœna illa, quam ipſe alteri dat. Nihil novit diabolus loqui, niſi injuſtitiam. Ecce ipſe ante tempus ſepelit hominem, illum vivum tradens ſepulchro; & tamen queritur de Chriſto, quòd ante tempus adveniat puniturus. Baeza t. 2. l. 7. c. 2. hìc.

Tradidit eum tortoribus. Matth. 18. 34. *Tenens ſuffocabat eum* (conſervum) v. 28.

Omnes, qui acceperint gladium, gladio peribunt. Matth. 26. 52.

Juſtum

Juſtum eſt apud Deum, retribuere tribulationem iis, qui vos tribulant. 2. Theſſ. 1. 16.

Qui in captivitatem duxerit, in captivitatem vadet: qui in gladio occiderit, oportet eum gladio occidi. Apocal. 13. 10.

In poculo, quo miſcüit, miſcete illi duplum. Apoc. 18. 6. Quo meretrix ſcypho miſcet fœces idololatriæ ad perdendum homines, venenum bibit. Velloſo in Judith. 5. Paræn. 26.

Ex Patribus, & aliis.

Nihil amarius, quàm idipſum pati, quod feceris aliis. Tertull. l. 2. adv. Marcion.

Conſumentur fame. Deut. 32. 24. videlicet in die ſolemni Paſchæ. Jeroſolymis congregati; quos tricies centena millia Joſephus dicit fuiſſe. Scilicet juſto Dei judicio, tempore hoc ultionis electo: ut, qui in diebus Paſchæ Salvatorem ſuum D. J. C. cruentis manibus violaverant, in ipſis diebus, velut in unum carcerem, omnis multitudo concluſa, feralis pœnæ exitium, quod merebatur, exciperet. S. Rupertus Abb. l. 2. c. 7. in Deut. 32.

§. XIV.

Per quæ peccat quis, per hæc & torquetur. Sap. 11. 17.

Ex Veteri.

VErſa eſt in ſtatuam ſalis. Gen. 19. 26. Abulenſis hìc: quare verſa ſit in ſtatuam ſalis, dicunt Judæi, cauſam eſſe: quia præcedenti nocte in ſale peccaverat, quia Loth petente ſalem ad condiendum epulas hoſpitum, non dedit: ipſa enim hoſpitalitatem non diligebat. Paoletti D. 21. Pent.

Tollite plenas manus cineris de camino, & ſpargat illum Moyſes in cœlum &c. Ex. 9. 8. Alphonſus Toſtatus: aſſumptus fuit Ignis de camino; ad ſignificandum cauſam, ex qua illa plaga infligebatur. Erat enim hujuſmodi plaga in elemento ignis; cùm ipſi cineres de igne ſumpti eſſent: ad correſpondentiam afflictionis Hebræorum in decoctione laterum. Did. Nyſſ. Phœn. Græc. l. 1. c. 6.

Sed & ignis egreſſus à Domino interfecit ducentos quinquaginta viros, qui offerebant incenſum. Num. 16. 35. Igne pereunt, qui ab ara ignem excipiunt; ut thure incenſo Pontificatum rapiant. Velloſo in Judith. 5. 13. Paræn. 26.

Offerentes coram Domino ignem alienum. Levit. 10. 1. Erat in atrio tabernaculi, putà in altari holocauſtorum, ignis ſacer è cœlo lapſus, quem Deus juſſerat foveri; ut eò ſolo uterentur ad ſacrificia, & thymiamata. Vide præcedens c. v. 24. Erat in eodem atrio ignis profanus, & communis, quo utebantur ad conquendas carnes hoſtiæ pacificæ, & hoſtiæ pro peccato; quibus veſcebantur in atrio partim Sacerdotes, partim Laici offerentes. Hoc uſi Nadab, & Abiu. *Egreſſuſque ignis à Domino devoravit eos; & mortui ſunt coram Domino.* v. 2. Juſtè puniuntur igne, qui igne peccaverant. Cornelius hìc.

Eruerunt oculos ejus. Judic. 16. 21. Congrua pœna Sampſon privatur oculis: quia eis laſcivè aſpexerat, & concupierat Dalilam; quæ proinde juſto Dei judicio ejus captivitatis, & cœcitatis, cauſa fuit. S. Gregorius mor. l. 7. c. 13. plerumque priùs oculus contemplationis amittitur; & poſt, per carnis deſideria, hujus Mundi laboribus animus ſubjugatur; prout teſtatur Sampſon ab Allophyla captus: qui, poſtquam oculos perdidit, ad molam deputatus eſt Cornelius hìc. Quærit Abulenſis, cur viſum illi ademerint? Reſpondet: quia Sampſon parentibus dixit, certum ſibi eſſe de alienigena: *hanc mihi accipe; quia placuit oculis meis.* Judic. 14. 3.

Et nati ſunt mures. 1. Reg. 5. 6. Cur Azotii per mures à Deo puniuntur? quia mures tamquam Deos adorabant, ut Cyrillus Alex. Clemens Alex. Auguſt. teſtantur. Mendoza hìc.

Adhæſit caput ejus quercui. 2. Reg. 18. 9. Capillis appenſus malè periit Abſalon; quibus gloriam captaſſe, & lucrum, viſus eſt. 2. Reg. 14. 26. Drogo Oſt. tr. de Paſſ. crines ſuos ponderabat ducentis ſiclis; unde eodem crine ſuſpenſus ad arborem interiit. Velloſo in Judith. 5. Paræn. 26.

Ubi Salomon tria idola coluit, ſtatim tres hoſtes acerrimos, Adad, Razon, & Jerobeam, expertus eſt. 3. Reg. 11. 5. 26.

Ex Novo, Patribus, & aliis.

Eiicientur in tenebras exteriores. Matth. 8. 12. Quia multi in tenebris fœdiſſima perpetrant, torquentur tenebris, quibus ſervierunt ad ſpurcas delicias. Paoletti. D. 25. Pent.

Ligatis manibus & pedibus ejus mittite eum in tenebras exteriores. Matth. 22. 13. Ligate pedes illius confidenter intrantis; ligate & manus ipſius, quæ ſplendido illum neſcierunt ornare veſtitu. Vides, quid tum illi acciderit? cave ergo tibi. S. Cyrill. Jeroſ. in præfat.

Erat JESUS eiiciens dæmonium; & illud erat mutum. Luc. 11. 14. Multorum opinio habet, miſerum hunc hominem Denm injurium fuiſſe, & lingua, per verba otioſa; & oculis, per illicitorum viſum; & auditu, auſcultando, quæ proximo pernicioſa. Ut intelligat peccator, quomodo juſtitia divina iiſdem rebus utitur ad vindictam, quibus ille abuſus fuit ad offenſam. Did. Nyſſ. D. 3. Quadr. §. 1.

Ut refrigeret linguam meam; quia crucior in hac flamma. Luc. 24. Quare plus cruciabatur in lingua, quàm in reliquo corpore? ſciendum eſt, quia ſolet in conviviis loquacitas abundare; Et quia iſte dives ſplendidè epulabatur quotidie; ſuperflua ideò verba, & inania, loquebatur; ubicumque enim plus peccavit, ibi plus cruciabatur. Haymo Ep. hom. D. 1. poſt Trinit. Cruciabatur dives iſte in lingua; ſcilicet pro loquacitate: quia in menſa loquacitati operam dedit. Hugo Cardin. hìc.

Quia plus lingua ſua, & ore peccaverat. S. Cyprianus l. 1. ep. 3.

§. XV.

Pœna juxta menſuram, & qualitatem, peccati.

IN dolore paries filios. Gen. 3. 16. Tu, cùm fructu interdicto te non abſtinueris, fructu uteri tui miſerè torqueberis. S. Baſil. Seleuc. apud Did. Nyſſ. Phœn. Græc. l. 1. c. 6.

Multiplicabo ærumnas tuas. Gen. 3. 16. Hæc pœna Evæ triplex; totidem illa noxas commiſit. 1. Serpenti potiùs, quàm Deo credidit: *non morieris.* 2. Legem eſu fructus à Deo vetiti violavit. 3. Maritum in idem ſcelus traxit. Ità Rupert. l. 3. in Gen.

In ſudore vultus tui veſceris pane tuo. Gen. 3. 19. S. Thom. Aqu. hìc: iſta pœna ſibi optimè competit: quia de ligno vetito guſtavit delicioſè, ideò debet vivere laborioſè.

Extendam ſuper Jeruſalem funiculum Samariæ, & pondus domus Achab. 4. Reg. 21. 13. S. Chryſoſt. in Pſ. 95. neque enim menſura caret divina vindicta; ſicut Salvator loquitur. Matth. 7. 2. *in qua menſura menſi fueritis, remetietur vobis.*

Potens potenter tormenta patientur. Sap. 6. 7. Nam quantò magis aliquid ſuo contrario reſiſtit, eò poſtea, ſi ſuperetur, operatio contrarii ſui, quod vicit, eſt efficacior. Magis reſiſtit ignis ferro, quàm ligno: ſed cùm igni vincat utrumque, intenſior eſt calor ferri, quàm ligni. Stella de cont. Mundi van. c. 99.

Sume calicem vini furoris hujus. Jer. 25. 15. In calice ſignat pœnam, quam Dominus propinavit Judæis, ſecundùm menſuram culpæ. Hugo Card.

Cogitavit Dominus diſſipare murum. Thren. 2. 8. Hæc Deo mens Jeroſolymam evertere funditùs. Quid indè? *tetendit funiculum ſuum.* S. Paſchaſ. quatenus ſecundùm delictorum menſuram pœna procederet ultionis. Metitur potiones, & pilulas ponderat Medicus: ſic Deus, cùm punit, pœnas ex dimenſo propinat. Velloſo in Judith. 7. Paræn. 9.

Numeravit Deus regnum tuum-appenſus es in ſtatera. Dan. 5. 26. Rupertus de vict. V. D. c. 3. ſicut *omnia in menſura, & numero, & pondere, poſuit.* Sap. 11. 21. Sic & regnum illud numeravit. S. Chryſoſt. in Pſ. 95. cùm punit, in trutina librat ultionem; pro delictorum modo vicem rependens; nè major, ſed congrua ſit commiſſis.

Nota: quòd ſicut tria ſunt peccata generalia; quæ regnant in Mundo; ità ſunt tres punitiones: ſcilicet humilitas contra ſuperbiam; ſterilitas, & fames, contra avaritiam; peſtilentia contra luxuriam. S. Bernardinus tom. 4. ſ. 14.

§. XVI.

Pœna, lenta, dilata.

FActum eſt omne tempus, quod vixit Adam, anni nongenti triginta, & mortuus eſt. Gen. 5. 5. Primo die, quo ex ligno vetito comedit, mortem meruit; quam tamen non incurrit, niſi poſt 930. annos. Mendoza in 1. Reg. 15. 2.

Non permanebit ſpiritus meus in homine-eruntque dies illius centum viginti annorum. Gen. 6. 3. Mundus cùm primùm *corrupit viam ſuam*, meritus eſt diluvio involviquæ tamen ultio non ſtatim infertur; ſed ad annos centum viginti differenda pronuntiatur. Mendoza in 1. Reg. 15. 2.

Aaron colligetur, & morietur ibi. Num. 20. 26. Aaron primo anno peregrinationis in deſerto culpam contraxit, permittendo vitulum conflari in idolum. Ex. 32. 2. nec tamen, niſi ultimo anno, pœnas dedit, Sacerdotalibus veſtimentis exutus, & in monte mortuus. Id. ib.

Fractis cervicibus mortuus eſt. 1. Reg. 4. 18. Heli, cùm initio Pontificatus ſui filios licenter vivere permiſit; mox & præfectura populi, & uſura lucis, indignus fuit: & tamen non niſi poſt quadraginta annos utraque denudatur. Id. ib.

Saul 1. Reg. 13. 12. anno ſecundo Regni ſui, divina præcepta, ſpernens ſtatim de regno debuit deturbari; in quo tamen finitur annum vigeſimum explere. Id. ib.

Recenſui, quæcumque fecit Amalec. 1. Reg. 15. 2. Nemo inaniter ſperet, ſe impunè abiturum, cùm divina ſupplicia cunctari experitur: differuntur, non auferuntur. Id. ib.

Expro-

Exprobravit incrudelitatem eorum. Marci 16. 14. Apoſtoli die reſurrectionis duri, & increduli erant: & tamen Chriſtus Dom. non niſi in die Aſcenſionis *exprobravit &c.* Idem ibid.

§. XVII.

Pœna dilata gravior.

DEdiſti metuentibus te ſignificationem, ut fugiant à facie arcus. Pſ. 59. 6. Supplicia vocantur arcus: quia, ſicut in arcu, quò magis retrahitur ſagitta, & nervus intenditur, eò major eſt ictus; ità pœna Dei, quò magis differtur. Diez conc. D. 1. Adv.

Tetendit arcum ſuum. Thren. 3. 12. In arcu, quantò longiùs trahitur chorda, tantò de eo diſtrictor exibit ſagitta: ſic extremi Judicii dies, quantò longius differtur; tantò, cùm venerit, de illo diſtrictior ſententia procedit. S. Ambroſius l. 2. de Cain. c. 9. longævitas, Caino indulta, vindicta eſt. Cornelius in 1. Reg. 15. 2.

Cùm audieritis prælia, & ſeditiones, nolite terreri. Luc. 21. 9. Inter fruentia prœlia jubentur Diſcipuli non timere: quia, licèt ſæviant creaturæ, non tamen ſtatim finis eſt, non inſtat ultimi Judicii pugna; ſolum illud timendum. Baeza t. 2. l. 12. l. 4. §. 10.

Qui multùm peccant, magis timere debent, ſi non puniantur: creſcit enim ipſorum pœna ex eo, quòd Deus longanimis non ulciſcitur. S. Chryſoſt. hom. 12. in Act.

Multa fiunt nunc, quæ in diluvio; ſed diluvium non accidit: gehennæ enim pœna nunc inter minas eſt. Multi peccant, qualia hi, qui in Sodomis; ſed ignis pluvia non deſcendit: igneum enim flumen paratum eſt. Multi ea, quæ Pharao, auſi ſunt; ſed non eadem paſſi ſunt, quæ Pharao; neque ſubmerſi ſunt in mari rubro: expectat enim illos pelagus abyſſi. - Multi, quæ Iſraelitæ, auſi ſunt; ſed non devoraverunt illos ſerpentes: manet enim illos vermis immortalis. Id. ib.

Miſcellanea.

Poſuitque Dominus Cain in ſignum. Gen. 4. 15. Quod ſignum fuit tremor capitis: ut ſciretur à Domino punitus, & judicatus; & ità non occideretur ab aliquo: inhumanum eſt enim afflicto afflictionem addere. S. Thom. Aqu. hìc.

Quia, homo amore viſibilium ab inviſibili amore cecidit; ſola jam viſibilia ex peccati pœna cognoſcit; eaque diligit, ſolis eis inhæret; & inviſibilia, quaſi non ſint, poſtponit. S. Bonavent. de reform. mentis p. 1. c. 16.

T I T U L U S XXIII.

PŒNÆ HUMANÆ.

§. I.

In ſceleratos ſuadentur.

MAlos malè perdet. Matth. 21. 41. Magni faciendum iniquorum ſupplicium. Vix ſcelus ullum tam Deo inviſum, quàm iniquitas impunita. Plenus ſceleribus erat Saul; & tamen mortem illi Samuel minatur, ſolùm quòd Agag pepercerit. 1. Reg. 28. 17. &c. Achab damnatur, & cum eo Iſrael: non ob mala innumera, quæ patrarat in Samaria; ſed quòd regem Syriæ Benadab, à ſe devictum, ſibi in ſacco, & cilicio, per legatos ſupplicantem, abire permiſerit. 3. Reg. 20. 34. 42. *quia dimiſiſti virum dignum morte.* Oliva l. 6. Strom. §. Malos malè perdet.

Pugnabo cum illis. Apoc. 2. 16. Hugo Card. hìc: ideſt, puniam eos; ſi tu non punis: & parcam; ſi tu non parcis.

Bonorum ſalutem cuſtodit, qui malos punit. Lactantius l. de ira Dei.

§. II.

Potentioribus non parcendum.

NUm vidiſtis virum hunc, qui aſcendit? 1. Reg. 17. 25. O lepores! hæc ſtupentes de gigante muſſitabant: & cùm nemo non intelligeret, caſtra Dei viventis in circumeiſi vocibus proſcindi; nullus tamen conſurgebat in Goliam: omnes ei obloquebantur, nullus occurrebat. Scandala, & ſcandaloſos, videmus quotidie: & parcimus. Nemo-non queritur; ſed nullus ferit: *Num vidiſtis?* quid inde? *Omnes Iſraelitæ ſtupebant, & metuebant nimis.* Cur timetis? ocreatus, galeatus eſt; haſtam geſtat; & loquitur grandia. Maximus eſt; ſed minimis proſternetur: dummodò adſit David, non loricatus; ſed Dei nomine munitus; lapillo moles illa æris, & iræ, cadet. Statua illa Babylonica. Dan. 2. 34. tam ſplendida, & magna, lapillo uno in favillas redacta eſt. Audeamus tantùm; ſed in nomine Domini; & vicimus. Quis potentior Amano? Si tamen audet Eſther; pendebit in patibulo damnatus ab ipſo rege. Eſth. 7. 10. Oliva l. 9. Strom. §. Num vidiſtis.

Vide L. J. t. Judex.

T I T U L U S XXIV.

PŒNITENTIA.

§. I.

Symbola.

Num. I.

Reſurrectio.

QUi erat mortuus, & cœpit loqui. Luc. 7. 15. Signum certum reſurrectionis eſt, loqui diſcretè: quia nec ſpiritus malignus ingreſſus corpus mortui, poſſet diſcretè loqui. Quia requiruntur ad loquendum ſex membra corporis, & ſex potentiæ animæ; labia, dentes, lingua, palatum, guttur, pulmo: intellectus, voluntas, memoria, imaginatio; viſus, auditus. Ergo etiam requiritur unio corporis, & animæ. Reſurrectionis ad vitam gratiæ ſigna, ſibi ipſi loqui doloroſè per contritionem. S. Vinc. Ferr. ſ. 3. D. 13. Trinit.

Epulari, & gaudere, oportebat: quia frater tuus hic mortuus erat, & revixit; perierat, & inventus eſt. Luc. 15. 32.

Surrexit Dominus verè. Luc. 24. 34. Reſurrectionis triplex genus. 1. ficta Samuelis. 1. Reg. 28. 14. Videbatur enim redivivus, & non erat. Quàm multi fictè reſurgunt ſacrilegè confeſſi. Apoc. 3. 1. *nomen habes, quòd vivas, & mortuus es.* 2. Lazari, & aliorum, qui verè reſurrexerunt; ſed rurſus mortai ſunt. Tales ſunt, qui relabuntur. Joſ. 4. 18. *reverſæ ſunt aquæ ad alveum ſuum & fluebant, ſicut ante conſueverant.* 3. Chriſti Rom. 6. 9. *Chriſtus reſurgens ex mortuis jam non moritur; mors illi ultrà non dominabitur.* Did. Nyſs. f. 2. Reſurr. §. 6.

Beatus, qui habet partem in Reſurrectione prima. Apoc. 20. 6. Prima illa eſt, quam Dominus enuntians Judæis: *Amen*, Amen, inquit Joan. 5. 25. *quia venit hora, & nunc eſt, quando mortui audient vocem Filii Dei; &, qui audierint, vivent.* Hac reſurrectione mulier hæc prima (Magdalena) omnia reſpiravit: quia, cùm eſſet *in civitate peccatrix*; fœtentior malæ famæ putoribus; quàm fuerat frater ſuus Lazarus corpore; quatriduanus audivit in monumento malo conſuetudinis vocem Filii Dei: &, quia audivit, protinus exivit. Secunda reſurrectio corporum eſt. S. Rupertus l. 14. in c. 20. Joan. Sicut ſunt duæ mortes, altera animæ, & altera carnis. *Beatus, qui habet partem in reſurrectione prima.* Id. de oper. Spir. S. l. 4. c. 4. Cùm homo peccat, anima moritur: quia à vita, Deo, deſeritur; & in corpore, quaſi in ſepulchro ſepelitur. Cùm verò per pœnitentiam ad Deum, qui eſt vita, redit, quaſi à morte reſurgit. S. Anſelmus in Elucidario. Quoties homo voluntariè peccat, moritur: at verò ſi gemit ex corde, ipſumque verè pœnitet deliquiſſe, reſurgit. Laurent. Juſt. l. de cont. Mundi c. 12.

Num. II.

Paſcha.

Nota quadruplex Paſcha. Primum in Rameſſe, quod eſt in finibus Ægypti. Ex. 12. Secundum in deſerto ad montem Sinai. Num. 9. Tertium trans Jordanem in Galgalis. Joſ. 5. Quartum in Jeruſalem, quod fecit Joſias. 4. Reg. 23. Primum eſt gratiæ juſtificantis; ſecundum pœnitentiæ purificantis; tertium juſtitiæ promoventis, ſive perficientis; quartum gloriæ indeficientis. Hugo Card. in Num. c. 9.

Erat proximum Paſcha, dies feſtus Judæorum. Joan. 6. 4. Tunc enim præcipuè confluunt homines ad confeſſionem, & tranſeunt de vitiis ad virtutes. Et dicitur *Paſcha dies feſtus Judæorum*, quia ſoli Judæi, ideſt confitentes peccata ſua, faciunt iſtum tranſitum, de membris diaboli, in corpus Chriſti, de culpa ad gratiam, de vitiis ad virtutes, de ſervitute diaboli in libertatem regni, de exilio vitæ præſentis ad patriam æternæ felicitatis. Hugo. Card. hìc.

Paſcha Hebraicè *tranſitus* dicitur, vel *profectus*: ſcilicet, quia per hoc myſterium de pejoribus ad meliora tranſitur. Bonus tranſitus eſt, tranſire de peccatis ad juſtitiam, de vitiis ad virtutes, ad infantiam de ſenectute. S. Maximus ho. 4. in feſto Paſchæ.

Quis eſt ergo, qui Paſcha in ſpiritu celebrat; qui de vita, & mala conſuetudine, in novæ devotionis ſtatum reſurgit. Thom. Kemp. conc. 32. de Paſchate.

Num. III.

Flores, lilia.

Pro his, qui commutabuntur. Pſ. 44. Alii Interpretes habent: *pro floribus.* Alii *pro liliis.* Tunc enim flos prodit, cùm hyems in ver mutatur: quod ſignificat tranſitionem à malitiæ ad vitam ex virtute actam. At lilii aſpectus monet, ad quid oporteat mutationem fieri. Eum enim, qui mutatione ſplendidus effectus eſt, liquet ex atro, & tenebricoſo,

ad